

175

№

ՄԱՅԵՆԱԴԱՐԱՆ

64.

БИБЛИОТЕКА

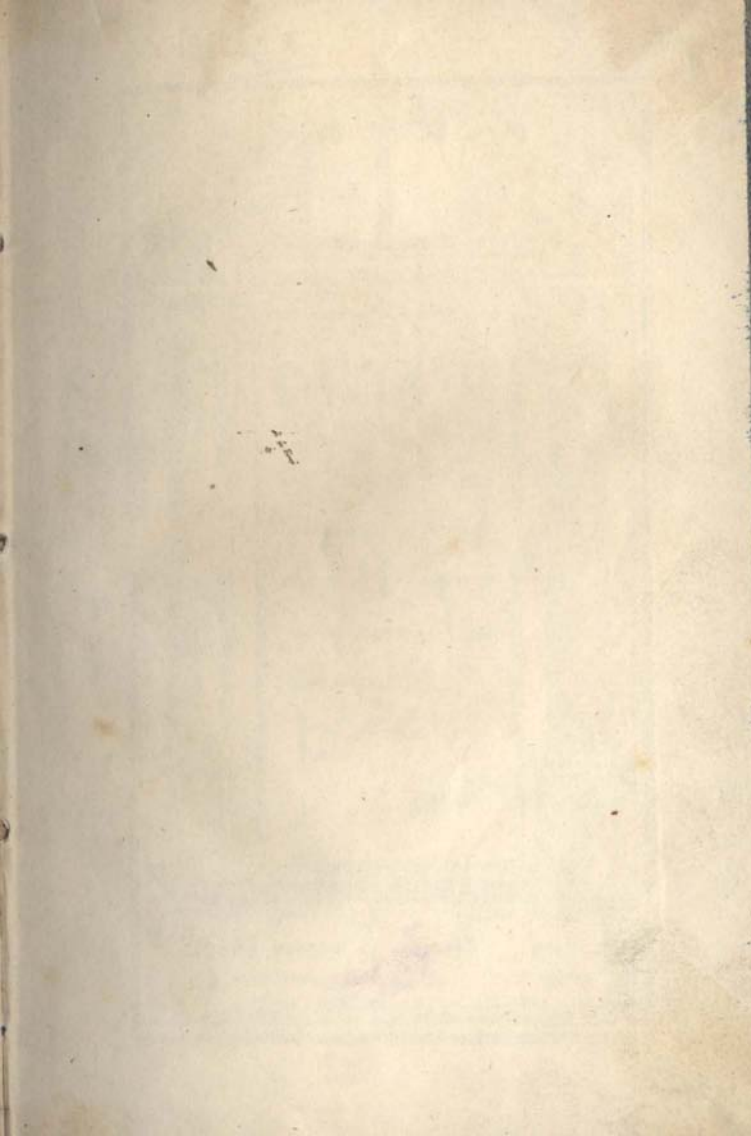
Никиты Осиповича

№ ЭМИНА. 175.

ՄԿՐՏՁԻ ԷՄԻՆ.

ՏՐԱԿՏԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵ

2000.

286 - 42

25-8978

13

Handwritten text on the right edge of the page, including the letters "e" and "o".

Տաճոց լուսակիրտ՝ յարկ սարճի
 յաակադոյն պարծանք՝ արամեան ազ
 Ժողովն առ քեզ՝ ըզմանկուներս
 սրբ՝ Ի քէն մեկնեալ՝ կան այժմ՝ արտա

նի.
 գի:
 քո.
 քոյ:

81 ~~mk~~

ՈՂԲՔԵԻ ՀԱՌԱՉԱՆՔ

Ի դիմաց Մօր մերոյ Սէյ Աթոռ
ուոյն Էջմիածնիս

75-8918

Բարեւոյ Տն Սանփաննոսի Կախազահ
Մեարտաօրտին Սիւնեաց՝ որդւոյ Տարայ
ի՞ Իշխանին, ՚ի խնդրոյ Շորհազարդ Սէ
Վարդապետին Խաչաարոյ Ահառացւոյ
՚ի չխը Թուճականիս մերոյ:

Տղադրեալ ՚ի Հայրապետուն՝ Լուսանկար Մօրն
մերոյ՝ Սէյ Գահոյն Էջմիածնի՝ Տն ՂՈՒԿԱ
ՍՈՒ Սըբաղնաճը Կաթոռակերտի Ամ Հայոց:

Հրամանաւ և ծախիւք՝ Սէ Աթոռուոյն Էջմիածնի Ծայ
բարոյն Կո՛ւիրակ՝ Ռուսաց երկրի նմ ազգիս Հայոց՝
Աստուծոյ իղ Աստուծոյ՝ Տն Եղեմեայ Սըբաղան
Ազը Եղեմեայոսի Սանահնեցոյ Աղբակից:

Յուլի 1790 : յօդոսոսի 26 :

Ի տպարանի նորին Բարձր Սըբաղնակիցն:

Ընդ Հովանեաւ Երկնահանդէս Սէ Խաչ Անիկցն,
որ ՚ի Նորն

Ն Ա Խ Ի Զ Ե Ի Ա Ն

281.6 + 891.99-1

1891
1892

1893
1894

1895
1896
1897
1898
1899

1900
1901
1902

1903
1904
1905

1906
1907
1908

1909
1910
1911
1912

Ողբ անհղան, և Յայն աշխարհան, շոբտ
 անհոան հիշխանոս զասն աներման աշխարհիս
 Հայոց և բնանին սպարելոյ Հայրապետութի,
 և թագաւորութի հոգաւորանք իշխանութի:
 Շարեալ չափեան բերմանի՝ Հոգեբան
 սպրճեալն 'ի Ստեփաննոսէ Սեանեոց Այցե
 լոճի: 'ի Թեոփոյ Շնորհապարտ Ապրտապէ,
 գին Խաչապարտ Աբշաթապարտ:

այն բարձրագուժ և անաղին.
 նրման օգոյ՝ որոտա ցին:
 Կանչիւն անեղ՝ և սաստիկա ցին:
 գոյ 'ի դաշտէ՝ արարա տին:
 Լնու զաշխարհս՝ բոլորո վին:
 շրեք ծագեան տինգե բին
 Իս

Բախէ զահանջս՝ ազամն
 բոլոր ազանց՝ ըս մարդ կաց
 Թափէ զխելս՝ ամենայ
 և սրտաբեկ՝ առնէ զնո
 Եարժէ՝ ի յողբ՝ անհրնա
 և յարտասուս՝ կրտկրժա
 Տոյ հառաչել՝ հեծեծա
 կահան բառնալ՝ յոյժ յաւնա
 Առէ՝ ի սուգն՝ իւր վըշտա
 երթալ ի զոյժ՝ ազազա
 Լինել կըցորդ՝ ողբոց նո
 վայ և եղուկ՝ կարդալ նը
 Լըդ՝ ընդ ձայնիս՝ այս մահա
 պահեան լսողք՝ հանուրց աղ
 Օարթեան ի քոյ՝ մահաբե
 փոյթ և ըշտապ՝ ընթանայ
 Խուռունեալ ամբոխք՝ կարաւա
 խիս զմիմեանց՝ հետ կոխէ
 Յարամանեան՝ տունն հրթայ
 զարարատեան՝ դաշտըն լը

ծին.
 ին.
 նին.
 սին.
 բին.
 գին.
 գին.
 գին.
 գին.
 կին.
 բին.
 մին.
 ծին.
 գին.
 բին.
 ին.
 նին.
 ին.
 ին.
 ին.
 ջին.
 Ի

'Ինոր քաղաք՝ հայոց հա

7

սին.

սցն որ վարդգէս՝ կոչելը նախ

կին.

Օրը և վաղարշ՝ արշակու

նին.

ընդարձակեալ՝ զծիր պարբա

սին.

Վնէ 'ի նմա՝ զիւր արքու

նին.

փոխէ յանուն՝ խը ըզտէ

զին.

Տեսին 'ի նմա՝ զարքայու

հին.

զայն երկնաւոր՝ լծադաւն

րին.

Օխորան փառաց՝ ան յիսու

սին.

զնայրն լուսոյ՝ հայկայ զար

մին.

Մերկ խայտառակ՝ 'ի բաց հա

նին.

զանձամբ արկեալ՝ զքուրձ խաւա

րին.

ձերքըն ճողեալ՝ որպէս կրն

զին.

ստինքըն զամուք՝ զերգ ըսկնդ

կին.

Օկուրծսըն բախէր՝ քարսմբ ուժգին.

առուք արեանցն՝ իջանէ

ին.

Ստիւր կուտէր՝ նը կան բրբ

րին.

ցանէր ձեռամբն՝ 'ի գաղա

լծին.

կըրամք կանանց՝ ճրչող լայ

ին.

շուրջանակի՝ զնա պարէ

ին.

Դասք

Իսայ երդողաց՝ կանգնեալ կաց ին.

զգամբանահան՝ փողսն ս. ծէ ին.

Ընաղական՝ ողբովք լաց ին.

զգարարափողարն՝ հընչէ ին.

Ախրըն շեւանս՝ մեծ քաշէ ին.

կէսքն ըզ վարսից՝ ըն փեւաէ ին.

Ըհա հարցուկ՝ նրմա լի անձոյ՝ մննն.

եկեալքն՝ ի ճայն՝ աղաղա կին.

Ըյս սլսա՝ այս սլսա՝ ճիչս ահագ ին.

զոչինս ահեղ՝ նրմանե ամ ալին.

Ըյս սվ՝ այս սվ՝ ի բաղմա ցին.

նրմանե մեծի՝ արքայու հին.

Ըյս ինչ՝ այս ինչ՝ սուգ անհընդ ին.

որ սչ եղեալ՝ և սչ լի անար մցն ին.

Պատասխանէ՝ մեծ թագաւ հին.

բանաց զբերան՝ ըն ցաւա ց զին.

Յողւոց հանէ՝ խորոց սրբ աին.

զծուխըն ցընդէ՝ թանձր յրու զին.

Ըյս ես՝ այս ես՝ էջք միած նին.

իմ՝ հոլսամ ին՝ թագաւն ըին.

Ար հարսնայեալս՝ էի նը	Ս
'ի յաշխարհիս՝ թորգոմս	Ճին.
Երբեմն էի՝ որպէս զեր	կին.
այժմ՝ հաւասար՝ եմ գրուե	հին.
Երբեմն արե՝ արփիս	Ճին.
այժմ՝ խաւար՝ անհընս	ըին.
Երբեմն թաղ՝ կասեալ ձե	սին.
անեղ բազկացն՝ իմ յիտու	սին.
Ե՛ւ յժմ՝ անսխաան նըման աղ	ըին.
եղեալ կոխան՝ չորքուան	ւոյն.
Երբեմն հարսն՝ յառագաս	տին.
մուծեալ գրկօք՝ իմ փեռաց	ին.
Ե՛ւ յժմ՝ եմ սեղեխ՝ օտարն	տին.
անպէտ նըման՝ հոսեալ ջը	ըին.
Իսկ այս որ շուրջ՝ զինեւ պա	ըին.
են իմ դատերքն՝ որք նսխե	լին.
Օ որս աստ և անդ՝ հարսնացու	ցին.
եկեղեցիք՝ հայաստա	նին.
Ժողովեցաք՝ 'ի միա	սին.
լընուլ ողորմք՝ գաշխարհ բնա	ւին.

ԱՐԴ՝

Արդ՝ դուք ականջ՝ դիք իմ բա նին.
 լուսարուք զադէաս՝ իմ վշտա գին.
 Առչեմ՝ և սատ՝ զգորսքն վե ըին.
 ձոյն արձակեմ՝ ՚ի վեր յեր կին.
 Օ՛խ դան՝ ՚ի վայրն՝ իմ՝ ՚ի ստո ըին.
 խառնին ընդ ազգ՝ ըդ երկրա ծին.
 Ասել զդանգատս՝ իմ դառնա դին.
 չար ադէտիցս՝ իմ կրցոր դին.
 Ողբան և լան՝ ըստ արժան ւոյն.
 անբաւ վայրիւք՝ ինձ ախտակց ցին.
 Օ՛խ թէ միոյ՝ վասն ոչխա ըին.
 սուգ է նոցա՝ անհընա ըին.
 Այլա քանի՛ անթիւք է ին.
 որք առ ինև՝ կորեան բնա ճին.
 Ա՛նք ինձ երկին՝ և դասք վե ըին.
 միտ դիր երկիր՝ և որ՝ ՚ի սը մին.
 Աս թագաւոր՝ էի նախ կին.
 բարձր և հըլոր՝ անպարտե լին.
 Անդհեալ յաշխարհս՝ աղքատա գին.
 ախրեալ ազգայ՝ ճազանց սո ըին.

Ի դրանց հանաց՝ և կալկա սին.
 ուր ծով կազելցն՝ է՝ և խաղ բին.
 Մինչ ՚ի սաարին՝ կողմին դամ բին.
 և կոկիսոն՝ հատ սահմա նին.
 Ի սյունդոսէ՝ հիւսիսաց ին.
 մինչ ՚ի վրկանքն պարսկաց ին.
 Արեղահուհք՝ առ իս կայ ին.
 պայծառ ճահեղ՝ քան ըղգա լին.
 Շարհն անմահ՝ քահանայ ին.
 պատիւն մեծ՝ թագաւն բին.
 Փեսայն ճեմէր՝ յառագաս արին.
 հանգչէր ընդ իս՝ մինչ յանկող նին.
 Օրնաց որդիս՝ գեղեցկա ծին.
 նաև դրսաւր՝ ըս լուսա ծին.
 Օրք իմ անձիւն՝ առ իս կայ ին.
 որպէս օրէն՝ է՝ արքոց ին.
 Չոյնք պաշտամունց՝ յիս հընչէ ին.
 նրման վերնաց՝ լուսեզի նին.
 Տօնք տարեկանք՝ յիս խըմբէ ին.
 անհայմեմատ՝ ազգ մարդկաց ին.

Գեոք իմաստից՝ յիս բըղխէ ին.

նըման դըղխաթ՝ և եփրա տին.

Պայծառ ազարդ՝ խրախանայ ի.

ես իմ՝ մանկամբըն՝ դեռա ծին.

Յանկարծակի՝ դիպայ չա ըին.

որ չէ եղեալ՝ յաղդ մարդ կայ էն.

Իմ՝ թագաւորն՝ այն երկնայ ին.

յիս հսցեցաւ՝ խեթիւ խո ըին.

Եւ իմ՝ գըլխոցս՝ ետ կընդու թիւն.

դթագըն յերկիր՝ ընկեց ստո ըին.

Ըրեգակոււնք՝ որք յիս կայ ին.

խաւարեցան՝ ամենե ին.

Փեսայն այրի՝ թողեալ բնաւ ճին.

հալածեցաւ՝ յաշխարհ ստո ըին.

Որգեակն իմ՝ սէգ՝ արշակու նին.

որ անդրանկին՝ էր և նախ ծին.

Օ թռչակն է առ՝ մահու յե տին.

վախճանեցաւ՝ ՚ի դիրկ ծընո ղին.

Օ արտաշիսէ՝ ասեմ՝ վեր ջին.

որ ած խաւար՝ հայոց աղ դին.

Բայց միւս ևս այլ՝ կայր նորա	ծին.
զոր զգուշութիւնսն սնուցանէ	ին.
Միտիթարէի՝ ես զիս ինք	նին.
մեծ պարծէի՝ յուսով նո	ւին.
Որ 'ի տանէն՝ էր յուղայ	ին.
գգունեալ անունամբ՝ բազրատու	նին.
Անաղ յիշմանս՝ սցս երկրոր	դին.
որ զիս խոցեայ՝ անհրնա	ւին.
Անբուժելի՝ վիրօք վեր	ջին.
որ սպեղանեօք՝ ոչ բլթբլ	կին.
Որք զարգացեալ՝ յարբունս հա	սին.
յարբունական՝ աթոռ նրս	աին.
Օթագ արքայիցն՝ սցն առա	ջին.
որպէս պրսակ՝ 'ի դլուխ ե	դին.
Են զիս սակաւ՝ կազդուրե	ցին.
թէպէտ առիս՝ ոչ օթե	ցին.
Քանզի աթոռ՝ նորա ար	կին.
'ի շերակայ՝ տանն 'ի յա	նին.
Յերազգաւոր՝ մեծ աւա	նին.
նակ՝ 'ի կարսըն վանան	դին.

Տկրեալ վերաց՝ և աղուճա	նին.
հայոց բոլոր՝ մինչ յասո	րին.
Որոց աշտան՝ էր առա	ջին.
սպա սըմբատ՝ որդի նո	րին.
Որ վրկայեաց՝ ՚ի մեծն գը	վին.
կախեալ զփայտէ նրման վրբկ	չին.
Յեա որոց այլքն՝ ՚ի նոյն կար	գին.
որդիք ընդ հարցն՝ յաջորդէ	լին.
Մինչ ՚ի գաղիկ՝ բնաւից վեր	ջին.
որ գնաց անգարձ՝ յաշխարհ յու	նին.
Օ որ և անգէն՝ իսկ կորու	սին.
չարաբարոյ՝ ազգ հոռո	մին.
Ահա կորեաց՝ բոլորո	վին.
մրտեալ ՚ի սուգ գառն և ուժ	գին.
Ո՛ր է որդին՝ իմ նախա	ծին.
արշակունի՝ տունն առա	ջին.
Վամ ո՛ր կըրասերն՝ զկի նո	րին.
բաղրատունի՝ տունըն վեր	ջին.
Ո՛ր ևն փեսայ քն՝ և փառք նո	ցին.
պատրիարգունքն՝ հայոց աղ	գին.

Ուրբ մինչ յովսէփ՝ հողոցե	ցին.
յիմ սենեկիս՝ հանգչեալ կայ	ին.
Լսպա՝ ՚ի դո՞ճին՝ չոճեալ դնա	ցին.
բանիւ սբյ՝ զօրասպե	տին.
Վարդանայ մ. ծ՝ մամիկո	նին.
սպարապետին՝ հայոց սպայ	լն.
Օգիւտ ընտրեցին՝ զերանե	լին.
՚ի նբ գբիգոր՝ ըն նըստու	ցին.
Մինչ ՚ի յովհան՝ նէս գառնե	ցին.
կային անդէն՝ ՚ի նոյն տե	զին.
Բայց անտի տատ՝ զիս խնամէ	լն.
որպէս օրէն՝ է ծընո	ղին.
Իսկ զօրանալ՝ խամայէ	լին.
սրբոց ձեռին՝ հաղարա	ծին.
Կզեալ երկփեղկ՝ տունս արա	մին.
ձեռամբ յուսփայ՝ անիծե	լոյն.
Շեղքեալ յերկուս՝ թաղաւո	բին.
բազրատունեայ՝ և արծրու	նին.
Գազիկ որդին՝ այն դերեն	կլն.
կատեալ իւր թաղ՝ դէմ սըմբա տին.	

Արև կորուստ՝ եղև բնա շին.
 Հայոց ցեղիս՝ բոլորո վին.
 Լ՛թոռք բազումք՝ անկանի ին.
 տունք ճապարանք՝ կործանի ին.
 Իշխանք անհետ՝ կորրնչի ին.
 ազգօք իւրեանց՝ ջնջեալք եղ ծին.
 Ազատորեան՝ ՚ի բաց խը լին.
 հրման ծրխոյ՝ ըսպառի ին.
 Եկեղեցիք՝ քանդեալք լի նին.
 և յաճարի՝ հարեալք դե ըլնո.
 Գեղք և աճանք՝ աճերի ին.
 քաղաք և բերդք՝ տապալի ին.
 Սակաճ աճուրթք՝ ՚ի բաց ջրն ջրն.
 անյայտ որ նիշ՝ բնաճ չերև ին.
 Բոլոր գաճառք՝ հայաստա նին.
 որպէս խանձողք՝ զերծեալք ՚ի հըրոյն.
 Հանցոր անցորդք՝ ճանապարհ հին.
 տեսեալ ըզ դլու իս՝ սրն շարժի ին.
 Օտրմանք ըզ միտս՝ ըմբռնի ին.
 շրջեալ ՚ի բաց՝ անցեալ դնայ ին.

Իսկ սինլիբորք բաղբատու նին.
 Թէպէտ սակաւ՝ ամօք կա ցին.
 Բա ջախջախեսալ՝ եղէզն է ին.
 բեկեալ կենօք՝ տատանէ ին.
 Բ՞նդ որ հայրապետքըն շրջէ ին.
 այէ կոծեալք՝ սցոր անդր յա ծին.
 Սինչ՝ ՚ի վահրամ պալհաւու նին.
 զոր դրիպորիս՝ յորջորջէ ին.
 Արդի մեծի՝ մագիստրոս սին.
 դրիգոր մարդպան՝ և կիտօն դին.
 Պատանն սպաթար՝ և կըռըն դին.
 հայոց մեծաց՝ սեաստ սին.
 Սա ցանկեպեալ՝ դրոց իմաստին.
 դնէ անդապահ՝ զգորգ ծերու նին.
 Չունէ յաշխարհըն վատա ծին.
 մտեալ ՚ի քաղաքն՝ ըստամայօ լին.
 Թարգմանուլթը՝ յամեալ ՚ի նը մին.
 դառնայր այսրէն՝ իւր հայրե նին.
 Լուեալ գառու մն՝ իւր քաղա քին.
 ՚ի ճեռըն պիղծ՝ արիապա նին.

45-8918

Օտուէն նախագահ՝ բազրատուէ ոյն.
 զանի քաղաք՝ ըն շիրոյ ին.
 Գընայ ՚ի տուէն՝ մեծ իշխա նին.
 որ գող վասիլըն կոչէ ին.
 Ի նակէ ՚ի մեծ՝ մինաստա նին.
 զոր կարմեր վանք՝ յորջորջէ ին.
 Առչէ առ ինքն՝ զիւր ազգայ ին.
 Ըզտէր բարսեղ՝ ճոխն և ա ըին.
 Օոր իւր կամաւ՝ ձեռնադրե ցին.
 յարհիական՝ տան հաղբա տին.
 Քնային այլ ոչ՝ դարձան բնա էին.
 քանզի անդէն՝ զխողճան ա ոին.
 Իսկ թագաւորքն՝ որք աստ կայ ին.
 դադիկ որդին՝ այն աշո տին.
 Եւ միւս դադիկ՝ ըն կարը ցին.
 որպէս զբատուէր՝ նորա ան ցին.
 Խաբկանօք՝ այն պիղծ ազ դին.
 առ թագաւորն՝ յունաց գնա ցին.
 Օմինն ՚ի կղզի՝ ձգեալ կորու սին.
 միւսոյն և տուէն՝ զբերդ ծամըն դին.

Օոր

Օրը և յետոյ՝ խեղդեալ սպա նին,
 ձեռամբ որդւոց՝ մանտալէ ին,
 Բացց միւս գազիկ՝ վանանդե ցին,
 վախճանեցաւ՝ ՚ի նրմին ա մին,
 Թողեալ ժառանգ՝ իւրոյ Թա գին,
 սենեքարիմ՝ քաջ և ա ըին,
 Որ և տոճեալ ըզ հայրե նին,
 ՚ի դիոժէնն՝ արքայ յու նին,
 Լուսու փոխան՝ հարիւր սրաս տին,
 և ըզ սեաստ՝ քա՞ղաք ընդ նը մին,
 Ընդէն և անդ՝ նոքա մնա ցին,
 առ ժամանակ մի փայլե ցին,
 Յետոյ երազք՝ եղեն բնա ճին,
 զարթուցելոց՝ ՚ի քնոյ մահ ճին,
 Բացց միւս և սայլ՝ մեզ զջահ լուցին,
 ՚ի տան բաղայ՝ սիսակա նին,
 Սմբաթ սեպուհն՝ այն մեծ աղ գին,
 ՚ի հայկազանցն՝ այն առա ջին,
 Ըջոյ բազուկ՝ հայոց աղ գին,
 բարձր և հզօր՝ անպարտե լին,

Թագաճորեալք՝ Թագ կապեր ցին.
 ու ժգինն և խրոխտ՝ ընդ դէմ՝ չա րին.
 Աճուրբք բազմօք՝ ՚ի յեա ան ցին.
 ընդ Թագաճորս՝ բազբատու նին.
 Հարիւր և քսան՝ ամբ յաճե լին.
 վասն ամբուԹե՝ այնմ՝ աշխարհն.
 Արոց վերջին՝ սենեքա հին.
 նաև գրիգոր՝ որդի նո րին.
 Ապա և զսցս՝ ՚ի բաց բար ձին.
 ՚ի Ժամանակ՝ ըս ելտիու զին.
 Ազգն այլասեռ՝ և պարսկաց ին.
 որք հրով զաշխարհս՝ տոչորե ցին.
 ՚ի վեց հարիւր՝ մեր Թոճակա նին.
 և տասն և հինգ՝ յաճելոճա ծին.
 Ահա սոքա՝ այսպէս ան ցին.
 բնաճինն ՚ի բաց՝ եղծեալ զընա ցին.
 Արպէս զըստոճեր՝ այլ չերև ին.
 նման երազոյ՝ կարծեօք Թո ճին.
 Արպէս ճաղիկ՝ յամաբաց նին.
 արևակէզ՝ Թարշամե ցին.

Արպէս սաղարդք՝ վարսեալ ծառին.
 խորշակահար՝ ցամաքեցին.
 Արպէս զանառա՝ լիբանա նին.
 զսարդըն, և զսուն՝ և զհոճ սալին.
 Տապարահա՝ կործանեցին.
 սուրք անխընայ՝ խամայէ լին.
 Արդ ո՛չ և ս է՝ է ո՛չ երևին.
 անցեալք նըման՝ խոտոյ նան ըին.
 Արայն սցրի՝ զիս սատ թոյին.
 որպէս զո՛չ ինչ՝ ՚ի բայ լըքին.
 Արդ մենացեալ՝ յանվայր դաշտիս.
 զերդ ըզգազան՝ անսպառտին.
 Օչաչերս ածեմ՝ կողկողս զին.
 ձայն արկանեմ՝ ողորմս զին.
 Աւրէք որդիք՝ իմ սրբաճին.
 եկայք առ մայր՝ ըս ձեր նախկին.
 Արպէս օրէն՝ է զաճա կին.
 տանկ խընամ՝ ձեր ծընողին.
 Ամենեկն՝ ինձ չերևին.
 բայց թէ ոգնէք՝ ընդ ճաղաքին.

Ամմ սկիւթացի՝ հօրանք թուր ըին.
 կամ խոյտառակ՝ մանկունք նո զին.
 Որք միշտ կոխան՝ զիս առնէ ին.
 տեղիք չարեացն՝ որ գործէ ին.
 Ահա վայ ինձ՝ բիւրք ընդ բիւ ըին.
 անհուն եզուկքն՝ ՚ի յիս կու աին.
 Տեսէք զիմ՝ փառքըն զառա ջին.
 տեսէք զվերջին՝ նախատս ան ձին.
 Թէ ո՛ւր էի՝ ուր ընկեցին.
 յերկնից յերկիր՝ զիս իջուցին.
 Խորք անդընդոց՝ զիս ծածկեցին.
 որ սցլ չունիմ՝ յոյս փրկից զին.
 Ո՛ւր են փեսայքն՝ իմ առաջին.
 հայրապետաց՝ ջոկքն որ անցին.
 Ո՛ւր թագաւորքն՝ իմ են նախ կին.
 ո՛ւր են ազատքն՝ ընդ սեպուհին.
 Ո՛ւր են իշխանք՝ դահադըլ խին.
 նախարարաց՝ կոյտքն որ կայ ին.
 Ո՛ւր զօրութիւնք՝ բիւր բանա կին.
 խուռնեալ ամբոխ՝ անթոճե լին.

Աւր բարունիքն՝ որ յիս կայ ին.
 դասք երիցանց՝ կղերիկո սին.
 Աւր սարկաւազքն՝ յիմ՝ բաղրո նին.
 ուրեն դրսիլըքն՝ ՚ի տաճա ըին.
 Աւր ընթերցողք՝ ահագա նին.
 ուր են փրսարքն՝ որք երգէ ին.
 Աւր իմ՝ հանդերձ՝ լակոնա ցին.
 շրղաշատնոն՝ և ծիրա նին.
 Աւր են կերպասքն՝ ընդ բեհե զին.
 և կապուտակք՝ ըն հընդկայ ին.
 Աւր են ճամուկքն՝ ընդ կամա ըին.
 փողեալ սսկուլ՝ ընդ մարդար սին.
 Աւր ճամակալքն՝ ընդ սովե ըին.
 ուր վարսակալք՝ ըն կեփա զին.
 Արք՝ ՚ի համակ՝ սսկույ լի նին.
 յեռեալ ախակըք՝ մեծագը նին.
 Վայժ կարկէ հան՝ ընդ շափիւ զին.
 կարմիր աղուեք՝ սարդիւ նին.
 Աւր պահանջանքն՝ իմցս բազ կին.
 Ըսպարանջանքն՝ իմցս ու տին.

Ո՛ւր ձայն երգոյ՝ պաշտօնէ ին.
 ո՛ւր և բուրմունք՝ անայշ հո տին.
 Ո՛ւր կանթեղունք՝ լուցեալ ջա հին.
 նրման աստեղցն՝ որ ՚ի յեր կին.
 Ո՛ւր են զնմունք՝ սուրբ խորհրդին.
 որ միշտ առ իս՝ կատարե ին.
 Ո՛ւր հաշտութիւն՝ աստ արար ջին.
 որով փրկեալք՝ աշխարհ լի նին.
 Արդ՝ զո՞ր կարեմ՝ ըստ պատշա ճին.
 թո՛ւնել զիմ՝ փառան՝ որ նախ է ին.
 Նրման հողմոյ՝ յիս ջրն ջր ցին.
 անհետ ՚ի բաց՝ անցեալ գնա ցին.
 Բացց ո՛վ տեսողք իմոյս ան ճին.
 լսողք բանիցս՝ իմ ցաւա զին.
 Դուք ողբացեք՝ զիս վերտա զին.
 զցայդ և զցերեկ՝ անհրնա բին.
 Վայ տուք գրկսոյս՝ բոլորս վին.
 եղբեկ անձինս՝ ամենե ին.
 Օ՛այս ո՛վ տեսեալ՝ կամ ո՛ւմ լի նին.
 որ պատահեաց՝ թըռուառս ան ճին.

Մէա

Աճաղեցէք՝ զիս սաստկա	դին.
աշխարհեցէք՝ ոչորմա	դին.
Աձէք առ իս՝ զտեսողըն	հին.
զերեմիաս՝ նեղկեսա	ցին.
Հանգերձ պարու՝ մարգարէ	ին.
խորայելեան հընոյցի	դին.
Որք են հըմուտ՝ լալոյքա	նին.
զի բնաւ՝ ՚ի սգոյ՝ չգաղարէ	ին.
Մի թէ ողբան՝ ըստ պատշա	ճին.
զահեղ կորուսա՝ իմոյ զար	մին.
Օտլ բզդըլուխն՝ առնեն բնաւ	էին.
զահերսն աղբիւր՝ դառն արտասո	ւին.
Սրգան ողբովք՝ անհըհա	րին.
զիմ՝ ճանապարհս՝ սր սուգ ա	ռին.
Աճաղ ասեն՝ քեզ քաղաք	հին.
սուռն և աթոռ՝ երկնաւո	րին.
Ընդէ՞ք այդպէս՝ եղեր սառ	րին.
նըման խըղոյ՝ մըրգապա	հին.
Պարտէզ ճայդի՝ քակեալ ցան	դին.
ապականեալ՝ խոզից շամ	բին.

Փոխան զօրաց՝ ըն հրեզի	նին.
հրեշտակք շարին՝ ՚ի քեզ պա	րին.
Փոխան ձայնի՝ սըրբերդեր	նին.
գեւք և ողնէք՝ քեզ կոքա	ւին.
Փոխան բուրմանց՝ ըն նարդո	սին.
աղբք և աւելիք՝ ՚ի քեզ կու	տին.
Փոխան սըրբոց՝ պաշտօնէ	ին.
յու շկապարիկք՝ ՚ի քեզ բնա	կին.
Փոխան գեղեցանց՝ պարարա	կին.
հօրանք այծիցն՝ ՚ի քեզ բու	նին.
Ըյ վայ քեզ վայ՝ որ չք վճա	րին.
վայ և եզուկ՝ բիւրքք ընդ բիւ	րին.
Վայ զքո փեսայք՝ ըն վառա	ջին.
որ բնաւ՝ ՚ի քեզ՝ այլ չերև	ին.
Վայ զքո երէցն՝ արշակու	նին.
վայ քո կրքոսեր՝ բազրատու	նին.
Վայ զքո սիւնին՝ և զարծբու	նին.
վայ դմամկոնին՝ և զաղոճա	նին.
Վայ զշիրակայն՝ և վլանան	դին.
վայ զտարօնայն և զծոփայ	ին.

Վայ

Այլքք քանիք՝ քեզ հանդիս ակն.
 մինչ եզր և հասն՝ չհոյ քս շա ըին.
 Այն՝ ի վերայ՝ վայելց կու ակն.
 Թող քեզ անբաճ՝ յաւխաւ նին.
 Արդ՝ ո՛վ դրոտերք՝ իմ նախա ծին.
 զորս և աւխո՛ ժողովեց զին.
 Սըգալ ողբովք՝ անհընա ըին.
 զկայտառականքս՝ որ մեզ հա սին.
 Ոստան քաղաք՝ հայոց դը վին.
 անի ամուք՝ ըբ շերոց ին.
 Սիւնիք աղունք՝ ընդ վերոց ին.
 հինգ ամարաւ՝ դրեզ որե սին.
 Շիրիմ սրբոց՝ առաքե լոյն.
 Թաղէոսի՝ որ յարաս զին.
 Հաղբատ բրձնի՝ ամասաւ նին.
 որ յարագած՝ ես յանբեր զին.
 Բագուն և կարս՝ ընդ քաաւ նին.
 կարին քաղաք՝ բարձրոց հայ ին.
 Աստուրահան՝ տուներդ վա նին.
 տարօն տատուեր՝ և ծովոց ին.

Եւ այլ տշխարհ՝ հայոց սե քին.

միջագետաց՝ և հռու մին.

Ալեքիկիայ՝ կողմ՝ ըստո րին.

պատուճեալ գրլիօք՝ ըդ մեր նախ կին.

Թողումք զողբանք՝ ըս ցաճա գին.

տանեմք աճարտ՝ լալեաց բա նին.

Յուսահատիլ՝ չէ պարտ բնա ճին.

մեզ ՚ի յուսոյ՝ անմահ բա նին.

Որ ՚ի քարանցն՝ անշընչոյ ին.

կանգնէ սրդիս՝ արբահա մին.

Եւ պողատիլ՝ մեզ խիտ ուժ գին.

գիրկս արկանել՝ ստից նո րին.

Օ ցոյգ և զցի բեկ՝ կանխել ՚ի սոյն.

արթուն ՚ի քնոյ՝ զբաղակա նին.

Օ ի թէ կարճէ՝ ըդ չափ չա րին.

որ մինչ ցոյսօր՝ ընդ մեզ ան ցին.

Եւնէ վաղճան՝ սրգոյս խո րին.

զոր բազմակայ՝ կրքեմք յան ճին.

Տոյ նորողում՝ ըն մեզ կրք կին.

որ բնաճ չյիշեմք՝ զխառն առա ջին.

Վանդնէ զաթոս՝ թագաւո

ըին.

և զգաւազան՝ սլատրիար

զին.

Ըմենեցունց՝ ըստ իւր կար

զին.

ուղղէ զգահոցս՝ տիրակա

նին.

Նոր զարդարէ՝ վառօքըն

հին.

և առաւել՝ քան զոր է

ին.

Տայ մեզ գոչել՝ ճայնիւ՛ ուժ

զին.

վերջինս է մեծ՝ քան զառա

ջինն.

Եւ մեք ամէնս՝ ՚ի միա

սին.

տամք գոհութ իւն՝ մեր վերրկո

զին.

հօր և որդւոյ՝ և սուրբ հոգ

ւոյն.

փառք և սլատրիւ՛ անեղ բա

նին.

Յաւէտ ամօք՝ որ չվճա

ըին.

այժմ՝ և անկէս՝ յաւիտե

նին.

Յեշարակարան Բանին՝ ըստ անուան ոգողին:

Սիւնըդ լուսոյ՝ խկրգրա նէ.
խորան փառաց՝ կանգնել յերկրէ:

Տուն աստուծոյ՝ կաթուղի կէ.
լուսապրսակ՝ հարսն ՚ի յերկրէ:

Բհա քեզ ողբ՝ դու հառա չէ.
ըստ արժանոյն՝ որպէս պարտ է:

Քոյին ծերնդօքս՝ որ հունաղեալ է.
եկեղեցեօք՝ որ հնացեալ է:

Տողեալ տաղիւ՝ չափ յանկա կան.
ըստ արհեստին՝ համերա կան:

Ստեփաննոսի՝ թըշուճառա կան.
ողւով մեռեալ՝ ե անպի տան:

Համակ կենօք՝ որպէս զան բան.
հեղձեալ ՚ի փուշ՝ աշխարհա կան:

Ընորհաց լքեալ՝ յարփիա կան.
դործով լըցեալ՝ եղեռնա կան:

Երկնաբատակ՝ ամենն սիւ նի.
որ անմարմնոցն՝ է սրխրա լի:

Բողոր բնաճից՝ ըս բաղձա լի.

որպէս ըզ դրախտն՝ աղենաց ի.

Ապցեալ պարեկ՝ բարձր՝ ի դի տի.

գահազբլուխ՝ յայսմ՝ աշխար հի.

Նըստեալ յաթող՝ մեարապօլ տի.

պո օտոփրոնտէս՝ հայոց կո չի.

Փուլթով մեծաճ՝ ըզ մեզ հարկել.

՝ ի յայս հանդէս բանից մը ղեալ.

Բարունապեան՝ հողւով լը ցեալ.

անյաղթ հսետոր՝ շնորհօք ծաղկեալ.

Ե՛ւ բանիբուն՝ մեզ ճանա չեալ.

յաղագց բաղմաց՝ գովաբա նեալ.

Որ խաշատուր՝ սա յորջոր ջեալ.

յայրարատեան՝ սանէն ե կեալ.

Լըդ պաղատիմ՝ ո՞վ սուրբ խորան.

Եկեղեցեոք՝ ըզ հայաս տան.

Բնկալ զիմ՝ բանքս՝ ողբերգա կան.

որպէս խայրիք՝ նոճիրա կան.

Օ՛ր հիւսեցի՝ գիմառնա կան.

՝ ի գէմըս քո՝ խորհրդա կան.

Թէ պէտ ես գարշ՝ եմ աներ ման.

բանքդ 'ի շնորհաց՝ հողւոյն ծր նան.

Սըման սյրւոյն՝ խերեւէր շին.

ըմացք բանիս՝ քեզ ընծաց ին.

Կամ չքաւորացն՝ առ խորա նին.

որք մաղ միայն՝ նմա մատու ցին.

Մի անարդեւ՝ ըստ տեսո ղին.

խող համարել՝ պատարա գին.

Այլ զիմն ընկալ՝ որպէս նո ցին.

յընդունարան՝ քում խորհրք ղին.

Ողբովք առ տէր՝ ըն պաղա տէ.

իման աշխարհիս՝ այս մեր հայ ցէ:

'Նճաղեալ ազգիս՝ որ սպառեալ է.

նորոգուածի՝ փուծուի խընդ րէ:

Խաղաղութի՝ խորին շնոր հէ.

անշարժ յաւէտ՝ որ չսասա նէ:

Բճոյ որ և հիքոյս՝ որ գերեալ է.

մաղթեա չթողուլ՝ 'ի ձեռա նէ:

Սահման սիրոյն՝ արարչա կան.

խոր և անհուն՝ անդընդանը ման.

Տայէ փրկանս՝ աղգի մարդ
Լս և ազինս՝ այս հայկա
Նաև եղբօր՝ մեր սրբա
խնդրօղ բանիս՝ ներչափա
Բնդորրս ինձ՝ բաշխէ փրշ
'ի սեղանոյ՝ իւր որպէս
Ե՛նմա փառ՝ ըք յաճի
այժմ՝ և յունէտ՝ և անվախ

33
կան.
կան.
զան.
կան.
բան.
շան.
տեան.
ճան.

Ե՛զ զի՛ ըստորում՝ դիտումն՝ Կր-
 ջանիկ Լւրհւոյն՝ Սիւնեաց Լա-
 ցելու՛նի էր՝ ՚ի խանդաղափական ողբս
 շարժումն՝ ՚ի վերայ անկարծելի պա-
 տահմանց՝ և անասելի եղիութեանց՝
 Լնարատ Մօրն հանուրց հայաստա-
 նեաց՝ Սէյ Գահոյն Միաճնախջի .
 ուստի՛ արժան դատեցաք շարադասել
 ընդ սմին՝ ՚ի վախճանիաստ և զմերմն-
 քական բանսն՝ Հանդիսադրին տաղա-
 չափից՝ Սէյն՝ Կերսէսի Ընորհալոյս և
 Տեկերահո չակ Հայրապետի, որ ՚ի
 յողբսն եղեսիու՛՝ ՚ի տարագրութեան
 իւրում՝ զամայի մնացեալ զԼուսա-
 կերտ Գահոյն՝ լսօսի աղէ խորով սրտի՛ւ
 թէ՛ նախնի Լթոռ՝ որ յոյս ծագել,
 այն՝ ՚ի միգի կայ խաճարեալ . Լթոռա
 կալքըն հեռացեալ, տարաշխարհիկ
 շրջագացեալ . և այլն :

Արեմն լուճարո՛ւք և դուք՝ դասք
 բոլորից Սրբազան եկեղեցականաց, և
 երամք բարեպաշտ ժողովրդոց. զբարձ-
 րագոչ հառաչմունս Երկցսերմանեալ

Զօրն ձերոյ՝ Սթյն՝ Աերսէսի . և միա-
 շորեալ զազաղակ ձեր՝ լէ հառաչանս
 երանելւոյն՝ զգուշացարուք պահպա-
 նել զնա՝ հանդերձ Տիրաշնորհ Քարձ
 րազահու թքն իւրով . և մի՛ տայք տե-
 ղի՝ ամ՝ ընդդիմակաց նորա . այլ՝ հարա-
 զատ որդիութիք՝ ուրսխացեալ լէ նո-
 բողութիւն Տանն ԱՅ՝ տուք փառս՝
 Աերտողի և Աորբողոյի նորին ՏՆ .
 որ փոխանակ՝ անցեալ հառաչանսց և
 կսկծանաց ձերոյ , այժմ՝ զզոճարձալի
 երեսս՝ և զինդասպատար դէմս՝ նորա՝
 տայ ձեզ վայելել :

Այնզի՛ բազմեալ է արդ փեսայն
 յառադաստի , և ժողովեալ ունի ըզ-
 մանկուենս իւր՝ ՚ի ծոց իւր՝ ըստ իւրա-
 քանչիւր սասիճանի :

Արոյ հաստատութիւնն և պոյ-
 ծառութիւնն՝ եղիցի մինչ ցկատա-
 րած յաճիտենիս . ամէն :

Եւորդ առ քեզ՝ քանի՛ն քե ըիմ՝
 հայաստանեաց՝ եկեղեցի
 Յորում կաթեաց՝ շողն երկնաց ին
 զպաղըն հալեաց՝ հիւսիսաց ին
 Լայն անըստուներ՝ ծաւալեցաւ
 և ծառ ազայթն՝ անձառե լի
 Սասաիկ է հար՝ ուսամբն ոսկի
 ձայնք հընչեցին՝ ստորինս երկ ըի
 Լեւդ հրեշտակաց՝ ըն բաղնու թէք
 յերկնից հեզան՝ ըստ հիւղէ լի
 Եւ մարդկային՝ ազգ երկրա ծին
 վերատլացան՝ յեթերն երկ նի
 Ար անաստան՝ էլ ը վայ ըի
 եղեր նրման՝ վըթթեալ ծաղ կի
 Եւ կուսական՝ արեամբ ներ կեալ
 սոյն ծառացար՝ ՚ի գոյն վար դի
 Արդիս ծընար՝ յաւազա նի
 որքան զաւաղ՝ շատ է ծո վի
 Գիեցուցեր՝ կաթն՝ ՚ի ստե նէ
 սնուցեր արեամբ՝ ըն կենդա նի

Դաստիարակ՝ մանկանց բա	ըի.
տալով զօրէնս՝ ըն մովսի	սի.
Ե՛ւ կերակուր՝ կատարե	լոյ.
զանետարան՝ ըն քրիստո	սի.
Յայնժամ էլը՝ երանե	լի.
պսու բնա՛ւից՝ դու ցանկա	լի.
Երկնա՛որացն՝ և երկնաց	նոց.
և կենդանեաց՝ բոլոր սե	ռի.
Քայց հարցանեմ ո՞վ բաղձա	լի.
բանիս խընդրեմ՝ պատասխա	նի.
Լ. յժմ ո՞ւր է թագ՝ ըն քո զար	դի.
և կամ պըսակ՝ ըն հրաշա	լի.
Ո՞ւր զարդարանք՝ ըն դըշխաց	ի.
հարսին որդւոյ՝ թագանո	րի.
Ո՞ւր պատմութեան՝ հարսնարա	նի.
կամ ոսկեհուռ՝ վերջանո	րի.
Որ չէ փեսայն՝ ՚ի խորա	նի.
կամ փեսանէրքն՝ ՚ի տաճա	րի.
Ո՞ւր են մանկուէնք՝ առադաս	տի.
դէ ոչ հընչեն՝ զերգսըն դան	թի.

Օ իա՞րդ լըռեալ՝ ո՛չ հարկա նեն.
 զիողքն հընչող՝ տարածնա ցի.
 Ո՛ւր սարարակ՝ եզն ամն լին.
 զիա՞րդ ՚ի քեզ՝ ո՛չ զենա նին.
 Կամ՝ մատըռոճակ՝ ըն բաժա կին.
 զի ո՛չ բաշխեն՝ զանոյշ զի նին.
 Ո՛ւր բարեկամք՝ ըն զո՞ւճարձա ցեալ.
 ընդ զիւա որդւոյն՝ անառա կի.
 Կամ՝ տարածեալ՝ զիրկ հայրե նին.
 առ ՚ի համբոյր՝ մեղաճո ըին.
 Ո՛ւր քաղցրաճայնն՝ երաժըշ աի.
 կամ՝ զեզեզումն՝ եղանա կի.
 Ո՛ւր ընթ երցողք՝ ըն սուրբ տա ոի.
 կամ՝ վարդապետքն՝ ՚ի հանդի սի.
 Ո՛ւր է աթոռ՝ հայրապե տի.
 կամ՝ քահանայք՝ ՚ի նք բեմ՝ բի.
 Ո՛ւր սարկանադքն՝ որ ՚ի սպա սու.
 կամ՝ սաշտօնեայք՝ պատարա զի.
 Ո՛ւր են խընկոյն՝ ՚ի քեզ բուրմուկք.
 աներևոյթք՝ շերեւ լի.

Կամ

ըսումն.

նի.

բի.

քի.

ի.

ուի.

ջի.

նի.

սի.

աի.

ցի.

լի.

բի.

ցի.

զոյն.

ի.

նի.

նի.

նի.

նի.

Քան

Աամ ժողովոց՝ ըն գումնա

յանուր տօնից՝ ըն տէրու

Ուր են գահոյք՝ թաղանո

վաղարշապատ՝ քո քաղա

Աամ նախարարք՝ ըն արքայ

այրարատեան՝ ըն դաւա.

Ուր են իշխանքն՝ որ առա

կամ նիդակիւրքն՝ որ ըզկը

Ուր զօրականքն՝ յասպարի

կամ լէզէօնքն՝ ՚ի ճակա

Ուր մեծամեծքն՝ ՚ի բազմո

կամ ուր սեղանն ամենա

Ուր են ազատքն՝ ՚ի տաճա

կամ տեսան որդիքն՝ ՚ի ծաղկո

Լ՛հայ բարձաւ՝ այս վաղա

յոյժ հեռացաւ՝ որ չերև

Լ՛նուրջք երազք՝ էլին յայտ

արդ ծածկեցան՝ ՚ի յարթմը

Լ՛յլ փոխանակ՝ այսր ամբ

յոյժ հակառակ՝ ըն տեսա

Բանդի նստիս որք և այ
 տըխուք զխօք զերդ ՚ի սը
 Վասն որոյ զքեզ՝ իսկ կոչե
 լինել սըգակից՝ ինձ յայս վայ
 Բանդի ՚ըման՝ քոյն ցուցա
 իմոյս նորոգ՝ և զեայ չա
 Լրդ ուսուսցես՝ սը սըբեր
 և զինս ողբալ՝ ըստ արժա
 Իբրու հրմուտ լալեաց բա
 և քաջ տեղեակ՝ այրման սըբ

ըի.
 գի.
 ցի.
 ըի.
 նի.
 ըի.
 վի.
 նի.
 նի.
 աի.

Ա. Միաժնեակ Մայրս Լուսոյ՝ ՚ի Պօղոս
 Գաստոյ Արթուրեակ Տեղեկոյ
 ասուցեալ:

Արիի Բանեակը՝ Գեղարիու Դիմաց՝
 Երազեակ Չարդեկ.

Էաճիր Ընծայ՝ Թորգոմեանց Ժառանգ՝
 Իրակեակ Լուսեկ.

Խորան Տողածոց՝ Կանթեղ Համապիլու՝
 Չեանս՝ Գամբարեկ.

Ճամբար Միածնեջ՝ Յարի Նորարարանջ՝
 Ըղլիր Որոնեկ.

Չըքնաղ Պայմանեակը՝ Չողբօլ Ռակայից՝
 Սիրակեակ Աարժեկ.

Տապան Ինեսաշէն՝ Յանկօղ Իլւծեկոց՝
 Փուլթայիւր Քաշեկ.

Միածնեակջ մօրլս լուսոյ՝ զայս ըն ծայ,
 անձն եղկեւլոյս՝ ՚ի նո՛ւրիւն՝ յոյժ ցըն ծայ.
 քանզի հէզս արդ՝ որ ՚ի քն՝ տիր պան ծայ,
 պանծալն ՚ի յիս՝ անտի եղև նախըն ծայ:

Աէր

Այլ զամենոսն համարում, և գոհացողացն
 Բռնիւն Բարբառումն առ Առաւելայ Սայրս
 Բոյ Սուրբ ԼՅԲիանին :

Արդ՝ առա՛ մեզ՝ մայրդ լուսոյ՝
 խորանդ իջել յերկնից և բնա
 կել 'ի մէջ մարդկան. լեառն
 ան և տուն ԼՅ, և ԼԹ ու լուսաւոր
 չին մերոյ՝ քաղցր անուն նբ ԼՅմիածին,
 զի է՞ ցաւագին հառաչանքդ՝ և աղիւ
 զորմ՝ արտասուքդ կականալի մեք զի
 տեմք, զի իսկզբանէ անտի անբախտու
 թիք երկուք՝ տիրելք են քեզ. 'ի միոյ
 կողմանէ արտաքին թշնամիք, և 'ի միւ
 սոյ կողմանէ՝ նեղիչք և հակառա
 կորդք քոյ. ոմանք անհաւատուք, և
 ոմանք մնասաւոր զիտմամբ և ախտա
 լից հակառակուք. Բայց դու իսկզբա
 նէ անտի մինչև ցոյսօր, իբրև զվե՛մ ան
 վանելի՝ հաստատուն կացեր 'ի վե՛ մի
 մին ճշմարտուէ, որ ո՛չ դրունք գժո
 խոյ և ո՛չ բռնուիք հակառակորդաց՝
 զքեզ յազթահարել կարացին. այլ՝
 իբրև զմըրիկ անցին զքե :

Բայց

Բայց արդ՝ դադարեցան նորա,
հուրն շիջան, գէներն խորատակեցան և
զօրու իք նոցա տկարացան. և դու ընդ
գէմ՝ ցանկու եց նոցա և ակնկալու եց,
հանդիսացար ՚ի վերայ նոցա:

Օ ի կերտողն քոյ՝ միածին որդին
այ՝ յն քն, յանկարծակի սաստեաց ա-
լեաց և մրրկաց նոցա, և եղև խաղա-
ղու թիւն մեծ:

Իսկ արդ՝ մեր եղան, մեր եղան
նախնի հալածիչքն քոյ՝ մի լուսատու
մայր մեր նք Նշմիածին: Մնցին նորա
իբրև գհեղեղս ջուրց՝ և ոչ են, խնդ-
րեմք զտեղի նոցա, և ոչ գտանեմք: Մյ
վասք, որ զնոսա մեք ոչ տեսաք, սլ
զուրախալի զերեսս քոյ տեսանեմք:

Բայց ասա՛ մեզ՝ ի՛նչ յազթեցեր
զնոսա. դու՛ որ ոչ ունիս, և ոչ սիրե-
ցեր, և ոչ սիրես՝ և ոչ մի զղէն:

Ապա տեսանեմք, զի դու յազթե-
ցեր զնն համբերուի քով. ընկղմեցեր
զնն արտասու՛օք քովք, և մարմնով
քով դարձուցեր զնիզս նց, և արեամք
քով շիջուցեր զհուր նց. և խայտառա-

կեցեր զն՝ երկարատե յուսով քով:
 Խնդա ուրեմն և զո՛ւրձայիբ ե-
 կեղեցիդ ՔԻ, կոյս նք տապան սրբա-
 նեալ ճշմարտութ. մեծ արա՛ զբարե-
 բարն քոյ զոր, և մերկեա՛ զհանդերձ
 լկանայ քոյ, դադարեցո՛ զլուդ, մեղ-
 մացո՛ զազազակդ. և բարձրացո իբրև
 զխոզոյ զբառ բառ քոյ՝ ընդ նմ՝ ծագս
 երկրի. քանզի՛ հիմունք քոյ հաստա-
 անալ են՝ ի վերայ անշարժ վիմին:

Իսկ՝ ես յիտինս և կրտսերս ՚ի
 զաճակս քոյ, և անեալս մաքուր կա-
 թամբ քով՝ ՚ի ձեռն ճշմարիտ փեսայ-
 ին քոյ՝ հողելոյս Հայրապետին՝ մեծին
 Սիմէանի, զգամ՝ և ճանաչեմ զերախ-
 ախս քոյ, և մեծ առնեմ զբարեբարութի
 քոյ. զանձն իմ կացուցանեմ ՚ի հողե-
 որ մշակութե ծառայութե քոյ. եմ, և
 կարոց եմ՝ ՚ի հարազատ որդիական հնա
 զանգութե քոյ՝ մինչև ցղնիլն կենաց ի-
 մոց՝ ՚ի կէտ սահմանի ի քոյ. և հետե ե-
 լոց եմ՝ օգտի՛ ՚ի քէն ճնեցեալ հայկա-
 զաւնեացս աղղի:

Աղաչեմ ուրեմն՝ զներող մայ-
 րու

ըուի քոյ, ընկալ զգրաւ սրախ և ըզ
 պառւղ շրթանցս, և խառնեա զիս 'ի
 թիւս այնոցիկ՝ որք յաւիտենական սի
 ըով սիրեցին զքեզ՝ առանց զղղմանց:
 Եւ մայրական զթուի քոյ, շնորհեա
 զքունուի սխալանաց՝ ամ յանցաւորաց
 քոյ՝ հացկաղունեացս ազգի. և արժա
 նաւորեա զնս՝ դառնալ 'ի ստինս նք
 մայրուեք քոյ, և խառնել 'ի գունդս
 լուգածնունդ որդւոց քոյ. որովք պայ
 ծառայեալ վերջնովքս՝ քան առաջ
 նովքն, եղկցիս հաստատուն միշտ Սբ.
 բաղնանք Փետացիւնդ. շնորհօք՝ զքեզ
 կերտողին նյ. Ամէն:

Հանդիպողքդ բանիս՝ յիշեցէք
 'ի քն. զՍանահնեցի զՅովսէփ Արք
 Եպիսկոպոսս կողմանցս հիւսիսոյ, և
 զնախնիսն իմ՝ զՕւքարիս ամիր
 Սպասաւորն հացոյ և վրաց. և զհան
 դուցեալ ծնողան իմ՝ զՇիօշբեդն ըզ
 սարանեալն յանօրինաց 'ի տարապար
 տուց. և զպարկեշտագնաց մայրն իմ
 զԲեթէվանն, և զլաղաթառամ զեզ
 բարսն իմ զՍովսէս բեդն՝ և զՓար

սաղանն, և զքայրն իմ զՄարիամն, և
 զհինդանի և զբայրն իմ զԷլիսան սարոն
 Բեժանքեզն. և զեղբօր որդիսն իմ
 զԷլիսանազուէն զՇիօշն, զՍօլումօնն, ըզ
 Բարսեղն, զՕտքարիայն և զՎաւի
 թըն, և զքայրն իմ Ռուսուզանն, և
 զայլ ազգականս իմ. որք ՚ի հնունսն կո
 շխար երկայնարազուէլք, և այժմ՝ ար
 դուժեանք. յիշողքդ՝ եղիջնք յիշե
 ցեալք ՚ի զթուխանն. Ըմէն:

Եստե՛րք զի տարան՝ Կայսրա՛նք իրանն մի՛նալեա
նո՛ւն՝ Նշանոց թա՛նորացն Հայոցո՛ւ որք են Պա
խա՛րարե՛ալ պանծալ ի որդի՛ս սոյնոյ անարատ ճօր:

Չբազում արութի բաժութի արա
բեալ՝ զաղգս մեր բարձրացուցա
նօղջ Տիգրան, սեպհականօղջ
մեզ զյատկեզ Նշան զԵօթնաղբուխն Վի
շապ՝ սպանեալ զաժղահակ. զարթիւր զար
թիւր՝ զիմաստուի ուն՝ օղջ մտաւոր, և կրօղ
զսուր երկսայրի ՚ի բերան, և արա՛ զի ոչ մի
այն

այն՝ ոչ ողջացի վէր մահու նք, այլև՝ կենդան
ւոյն արկի ՚ի լիճ հրոյն՝ այրեցերց ծծմբով:

Քրեկարգ դեղեցիութիւն թաղա-
ւորութիւն և զհամայն զաշխարհս
Հայոց՝ յորինողքէ Արշակունիք,
Արծաւորէն սլացմամբ ՚ի մրցմունս մարտի՝
Պատկաղարդ Պայծառացուցիչք հայրենեց,
յատկականաւ Միազ լեանի Արծունեան
Դրօշակաւ վայելչացիւք, արդէ ժամ՝ ձայն
տուք, և դիմեցէք իբրև զԱրծունիս՝ տա-
րածեալ զթևս ձեր՝ ՚ի ժողովել զըրուեալս
՚ի յորտա ակեզերաց:

Յնձ ցօղդ ՚ի շանս արունի՝ և գտա
նօղդ զաւար սքանչելի, ինքնանո-
ւէր Նախահաւա՝ Պանծալի դ
Աբգար, որ ընկալեալ ՚ի Տէ զԹաշկինակ
՚ի նշան յատկի Ածափայելուչ սիրոյ՝ ունօղ
Փրկչական Պատկերի, զազգս Հայոց շքե
զազարդեցեր. ցնձունս զսիրտ մեր՝ բարձ-
րացուցեալ զնշան՝ արան նարդեանս և յա-
սպանիս, զի աւրիցուք յերեսաց ալեղան:

Մախաշաւիղդ Լուսաղարդ Ճանա
պարհին՝ Հսկայազնդ Տրդատ ՚ի
ճննդէն Հողւոյն Սքյ մկրտութիւն
Յօհաննէս՝ հեղիկ Գառնդ վերածայնեալ,

բաժայաղթ կուամոլ ձօնմանց՝ Նշանաւ Գա
ռին՝ որ ՚ի վԾ լերինն սիօնի, ազգիս մերոյ
Թագազարդօղ, զերկրպագուսն զազանին՝
զկրօղան դրոշմի նք՝ ՚ի ճակատ, տանջիլ առա
ջի Այ և Գառինն՝ հանդերձաւ որեա՛, և
զանուռնս մեր ՚ի դպրուէ կենաց, Գառինն
զկնեցելոյ՝ դրել դու մտղթեա՛:

Քորրկացեալք ՚ի ցոյցս՝ և Անյաղ
թելի մեծամեծք ՚ի բաժարուիս՝
Երկառիւծք յանձնասնստանք՝ Հը
զօրք քան զանասունս, տեսանօղք որդւոցս՝
Ռուբէննք, որոցդ առաջին Լևոն յանուն
Պանծաղեալ, Պատկեալք ՚ի Վոյսերաց՝ Ը
անունն Առիւծնչնք, արիք իբրև առիւծք՝
՚ի ցրումն ամբարշտաց՝ Թագաւորք Իմաս
տունք, որոցդ ՚ի յարուցնումն՝ ոչ ոք կարօղ
բայց թէ այն՝ որ ոչ ննջէ և ոչ ՚ի քուն եր
թայ պահապանն իսրայէլի:

Մերոյն Տեղիդ պանծանց Լեւոնդ
Մասիս՝ յատկագոյն բնիկ Նշնդ՝
Արարատեան Թագաւորուէս,
Լեւոնդ պարլտ՝ և Լեւոնդ մածել, ասա
ցլերինս մեծամեծս՝ ցկանգնելս առաջի քօ,
Ըունօղդ զհաւանորուի շնորհացն, թէ ձեռք
զօրաբարելի զհիմն արկին Թագարդ Տանս
այսմիկ, և ձեռք նք՝ կանգնեցեն զսա. զի
դու ես Եօթնչեայն՝ որ հայիս Ը ամ երկիր:

Երբ որովհետև զՄեծնուհի Մօրէն հա-
նորոց հայրապետնեաց, մինչև զաստի ինն Բանա-
ստանի՝ արքայն զարկաք՝ ի վարձանի աստի շարտ
գտարի զանշոշար և զանասելիք՝ զաղաղատ
գրանանո-լինն՝ նոյն Լուսանիսոյ անիւն Մօր-
հասարիսլ ի մի՝ շասայսնաժոյ՝ ժողկեալ Մար-
գարիսայ նորին Ընդր-մէին որդոց. աշխա-
տանիքոք՝ շարագրոյի զվարս Սէց Հարանց:

Բոստովանիմ և հաճատամ ըզ-
գուգս փառ միտի սմնեանք
Երրորդու թեանն, զՀայր և
զԱրի և զՍէ Հոգին, յիրիս յանձ-
նաւորութիս բաժանեալ և ի մի Ը-
նթի և ի մի բնութի միաւորեալ:

Եւոստովանիմ և դաճանիմ և հաճա-
տամ զանձնաւորութին Հօր առան-
ձին այսպէս. հայր անսկիզբն սնծին և
ծնող, և սատառ և սկիզբն և ոչ

յու մեքէ՛ և ոչ յինքենէ, իսկ ինքն՝
միայն սահմանեալ է Որդւոյ հայրա-
կանունն յատկուք. Միումն պատճառ
ճնողութիւն, իսկ միւսումն յառաջառա-
քող հողեպէս: Մի Հայր՝ միայնոյ Որդ-
ւոյ միական հողւոյն պատուեալ. ՄԾ
ճշմարիտ, արարիչ հանուրց երևելից
և աներևութից:

Աստուովանիմ՝ և դա՛ւանեմ՝ և հա՛ւա
տամ՝ զանճնա՛ւորութիւն Որդւոյ ա-
ռանճին այսպէս, ճնունդ Հօր՝ և բան՝
որդի՛ և կերպարան, և իմն ստու՛թի՛
և ճառագայթ՝ և պատկեր՝ և կնիք՝ և
նկարագիր՝ և միաճին ճնեալ անճառա-
պէս և անքննաբար՝ ի Հօրէ ՄԿ ճշմար-
տէ՛ և ոչ արարեալ, նոյն ինքն՝ ի բը-
նութի Հօր՝ անախտ ճնունդ և ան-
մարմին: Աչ յետոյ քան զՀայր և ոչ
քթթեւ միական և ոչ յառաջ քան
զՀօրին ՄԵ, ՄԶ անսկիզբն է յանս-
կիզբն Հօրէ՛ և անսկիզբնակից և էա-
կից Հօրւոյն ՄԵԵ, ՄԾ ճշմարիտ ո-
րով ամ ինչ եղև, բնա՛ւին յերկինս և
յերկրի, երևելիք և աներևոյթ, և ա-
ռանց

ռանց նորա եղև ոչինչ՝ որ ինչ եղևն,
 զի նովա՛ն կեանք է և անմահաւ թի:

Խոստովանիմ և դա՛ւանեմ և հա՛ւա
 տամ՝ զանձնա՛ւ որու թի՛ն Հոգւոյն

Սք առանձին սյւսկո Քրիստոսն Հօր

Մ՝ ճշմարտի՛ւ Նոյն ինքն յէւէ Հօր:

Նղբււր անսպառ՝ ելողու թի՛ ճշմարտա

աննո՛ւսգիլի, սչ սկսեալ և ոչ դադա

րեալ: **Ն**սկիզբն է յանսկիզբն Հօրէ

միայն, և անսկզբնակից և էակից Արդ-

ւոյն միաձնի՛ և սչ որպէս հերձեցն

'ի ճշմարտու թի՛ ասեն թի է յորդւոյ

է բղխումն. զոր մի իցի ասել մեզ զայս-

այլ խոստովանի՛ք՝ ի Հօրէ միայն զբղ

խումն, և սչ յորդւոյ այլ սուօղ յորդ

ւոյ՝ և հա՛ւասարակից և միառակից Հօր

և Արդւոյ: **Մ**՝ ճշմարտա՛ կատարեալ՝

և **Ս**ք, որ յանէից գոյացոյց զբոլոր

եղեալքս նմի միահաղոյն, ինքնագործ

համիշխան, երկւոյն և սընդ նմին՝

անեղծ՝ և անսահման թագա՛ւորու թ:

Ար ինչ Հայրն սլատմա՛ն առ ս. Ջին, և

բանն ահա՛ւոր Արդին միաձին՝ նորին

ինքնու թե, նոյն ինքն Հոգին բարձրա

ցեալ:

ցեալ . Բարի ինքնակալ՝ ամենից բաշ
 խիչ զձօրն պարեւ՝ 'ի գովեստ անս
 ճան փառաց միածնի Արգւոյն : Ար
 աղեաց յւրէնսն, շնջեաց 'ի Մարգա
 բէսն . փշմամբ միածնին ազգակցին իւ
 րոյ տալանորեցաւ յառաքեալսն, կեր
 պիւն աղանւոյ ցուցաւ 'ի յորդանան 'ի
 մեծութի փառաց եկելոյն : Փայլեաց
 'ի գիրս անանդակնաց : Երար հան
 ճարեղս : Օջրացոյց իմաստունս, | ցոյց
 Աարգապետս , Էօծ Քահանայուիս՝
 և արքայութիս : Օժանդակեաց Թա
 գաւորս, Կտ վերահացուս : Հրամանա
 տրեաց փրկութիս : Ենորհեաց ձիրս
 Հանդերձանորեաց քանութիս : Օմբ
 կրտեալս 'ի մահն Քի 'ի բնակութի
 իւր մարբաղարդեաց : Օոր Հայր և
 Արդի՝ զնոյն և Հոգին ներգործեաց :
 Եւ ինքն է Էճ խնկեալ տիրապէս ամ
 յամի : Քանդի ոչ նախաթուէելոյն
 յերրորդութեանն որ մեծ ինչ քան
 զմիւսն : Եւ ոչ 'ի զինի անունսն ին
 նունատադոյն առ նմանն, և ոչ 'ի մին
 ասելով՝ խառնակութի դոլ զիմացն :
 Եւ

Եւ ոչ յերկրն տրոհուամն՝ ունայնու
թի ել կամայն:

Եւ տառվանիմ՝ և գաւանսեմ զ Արդին
և զհոգին սբ՝ ոչ եղբարք միմեանց,
քանզի ՚ի Հօրէ եւն Արդին միածին և
Հօգին Սբ, այլ ոչ կոչին եղբարք և
որդիք երկոքեան: Օրորինակ յա-
գամայ են սէթն՝ և եւայն, այլ ոչ եղ-
բարք և որդիք երկոքեան: Արպէս յա-
րեգակնէ են լոյսն և հուրն. այլ ոչ
կոչին երկոքեանն մի անուամբ, զի լոյսն
ճառագայթ է և ծագումն: Իսկ հուրն
որ է շողն՝ բղխումն է և արտազեղումն:
Դարձեալ և որպէս ճաշակն՝ և հոտն
խնձորոյն, ոչ կոչին երկոքեանն մի ան-
ունամբ, քանզի հոտն արտազեղումն
և բղխումն է: Ուր տապն՝ և գոլն՝ որ է
շողն՝ ՚ի հրոյն: Իսկ ճաշակն՝ ծնունդ է
խնձորոյն, ուր լոյսն ՚ի հրոյն՝ և յարե-
գակնէ ծնունդ է և յառաջ եկեալ. և
իմ ծնունդ և յառաջ եկել որդի կոչի-
թէպէտ ՚ի վերէ քան զօրինակն, և
անդր քան զնմանութի. քանզի հայր
ծնող է, և որդի ծնաւնդ. և հոգին նք
եւորդ է:

Դաւանեմ ե հաւատամ զ Արդին ե
 զ Հոգին Սբ՛ ոչ կրասերք քան
 զհայր. քանզի կամեցան զհայր մեծ ա-
 սել որպէս զԾնող ե զպատմաւ: **Մ**
 երկեն նոյն ինքն՝ ի հօրէ, զի մի տկար
 զսկիզբն առնիցին, ե թշնամանիցն
 մեծարանօքն, քանզի ոչ են փառք հօր՝
 եթէ որք յինքենէ են փոքրագոյնք ի-
 ցեն քան զնա. քանզի այս տկարու թի-
 դործէ, ոչ կարել իւր հաւատար որդի
 ծնանել, կամ հոգի բղխել: **Մ** փայ-
 ելէ նորա հրաշափառ զօրութեն զի որ
 ՚ի նորա բնուէն են ինքեան փառակից
 գոյով ճանաչիցին:

Դաւանեմ ե հաւատամ անպտտո՛ւն
 լի գոյ առանց որդւոյ ե հոգւոյ
 զհայր. նոյնպէս որդի ե հոգի առանց
 միմեանց, ե առանց հօր: Քանզի անմե-
 ծար հայր ամու՛, եթէ ոչ ունիցի ըզ-
 բանն ինքեան զօրութի: Արպէս ոչ
 գոյով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհազար-
 ոմն է ե անկենդան, ե առ ամ հրա-
 ման նո՛ւաղեալ: Իսկ բանն եթէ ոչ
 անո՛ւամբ հօրն ճանիցի, որք ոմն ե

1 քեայ՝ և կամ՝ 'ի մահացո՞ւնէ ու մե մեկ
 ոչ էի։ Արպէս և հողին եթէ ոչ 'ի
 պատճառէն նշանակեացի, ապաշուք
 ոմն թափառեայ է, և իրք դուռնչ ինչ
 անդասելի։ Այն զի անմարթ է և ան-
 հրնարին հօր՝ գոյ թարց որդւոյ և ա-
 ռանոյ հողւոյ. և ոչ որդւոյ առանոյ
 հօր և հողւոյ։ Այն ոչ հողւոյ՝ թարց
 հօր և որդւոյ կալ կարելի է։ Այլ հայր
 է պատճառ անպատճառից, որդւոյ
 ծննդեամբ, և հողւոյ բղխման ք ըն պատ-
 ճառին մեծ ասի հայր, և ոչ բնութիք
 բանդի է հայր։

Դաճանեմ՝ և հաճատամ հարթ և
 հաճասար գերբորդութին սուրբ-
 արդ ոչ մեծ և ոչ փոքր 'ի սուրբ եր-
 բորդութիւնն երեի, ոչ ծանր՝ և ոչ
 թեթեւ. ոչ շատ՝ և ոչ սակաւ. ոչ
 ժամք՝ և ոչ ժամանակք. ոչ ջափ՝ և
 ոչ կշիռ. ոչ առաւել՝ և ոչ նստաղ.
 ոչ յառաջ. և ոչ յետոյ. ոչ հզօր և
 ոչ տկար. ոչ բարձր՝ և ոչ խոնարհ
 ասի 'ի սուրբ երբորդութին և յանբա-
 ճելի բնութին։ Այլ միակցորդ հա-
 ճա

Ըստարուի, հանդուեստաիպ հարթուի
 Ող հայր է՝ նմանատէս որդի է և հո-
 դին, բայց միայն ծնողք չեն։ Եւ ող
 որդին է՝ նոյնող հայրն է և հողին, բայց
 միայն որդի և ծննունդ չեն։ Եւ ող հո-
 դին է՝ նոյնաբաատակ հայրն է և որդին,
 բայց միայն ելող չեն։ Բանգի հայր ոչ
 ծնունդ է և ոչ ելող։ Եւ որդի ոչ
 ծնող է և ոչ ելող։ Եւ հողին սուրբ
 ոչ ծնող է և ոչ ծնունդ։ Յստայ հայր
 ՚ի փառս որդւոյ, և զոճարձանաց որդի
 ընդ պատիւ հողւոյն, և փառաւոր է հո-
 դին նք զհայր և զորդի։

Եւ անհամ և հաւատամ, զերեքննն
 միաւորեալ ՚ի մի անշիտթ անձնա-
 ճորու թիւ. քանզի երեք՝ և մի են. մի
 և երեք անշիտթ խառնմամբ, բաժա-
 նեալք անձնաւորու թիւ միայն, բայց
 միաւորեալք են անորիշ. Յեռեալ թիւ
 միմեանս, և խառնեալ միացեալք են,
 բայց անշիտթ են անձնաւորու թիւ. Ող
 լոյս՝ և տապ՝ որ է շողն և օդ՝ զի միա-
 ճորեալք են նք, բայց անշիտթ. այս՝
 անշիտթ միաւորուե միայն ապացոյց
 և

և ոչ ճննդեան կամ բոլանան, թէպէտ
 'ի վերէ քան զօրինակն. և բարձր
 քան զնւանութի. զի ոչ օրինակաւ է
 ձեացեալ և ոչ որպիսութիւն ծանու
 ցեալ: Աչ անունամբ չափեալ և ոչ
 յորջորջմամբ նշանակեալ: Այսքան
 մինչև ցայս՝ յազազս անձնաւորութեց,
 Սկզբներսեանն միապէս՝ պայտս դա
 ճանեմ և հաւատամ զերրորդութեն
 միութի. Մի անութի՝ մի բնութի և
 մի էութի՝ մի կամբ՝ մի տէրութի և
 մի իշխանութի, մի զօրութի՝ մի արար
 չափործութի և անձառ՝ նոյնա
 գոյ՝ գերագոյակ, հաւատարմապատիւ:
 Ահա հասանելի՝ անպատմելի, անքննելի՝
 անհետազօտելի՝ անզննելի՝ անյրդկելի՝
 անխուզելի և անփորձելի: Ահա ի
 մաստից թէ ոչ սլացման՝ 'ի վեր քան
 զքան, և բարձր քան զմիտք, և հեռա
 գոյն քան զխորհուրդ: Ահա արագրե
 լի՝ անտանելի՝ անխցրափակ, անսահ
 մանելի. անբաւելի. անիմանալի,
 անբնութի, անտարուհակելի, և ան
 պարփակ: Ահորակ, անքանակ, և անչափ
անուր

անուր, աներբ, անժամանակ . զի յա-
ռաջ է քան զժամանակ : Անկողն՝ ան-
բակիղքն, անայլայլելի . անխախտելի,
անյեղ չի, և անբերելի եղելոցս, սկիզբն
ամի և պատճառ, քանակութի վերնա-
կանն երկնի, և սահման ներքնացին խո-
րոց, լրուի սպառմանց . և նախադրուի
սկզբանց . և ինքնութիւն իսկութեց .
Ան յերկց անշիտթ կերպից՝ և երկս
միոց անհատուածելի իսկութեց , ամ
ուրերք բախանդակ, և ոչ ուրերք երբերքի
գրանեալ, և ոչ ՚ի տեղուջ վայրի ե-
րեալ, և ոչ ՚ի լրմանէ ամիսփեալ,
և ոչ ՚ի թերութէ տարածեալ, և ոչ
՚ի զօրութէ նուազեալ, և յառաջ է
քան զյաճիտեանս :

Վաճանեմ և հաճատում և զմեծութի
նորա և զկարողութիւնն, քանզի
անհամեմատ բարձրութիւն է, և ան-
բանելի զօրութիւն՝ և անյաջորդ մե-
ծութիւն . հզօր և անհեղ թագաւո-
րութիւն, հուր ծախիչ՝ յոյս գերա-
զանց՝ արփի անմատոց : Սարսափելի
ակնարկութի, սոսկալի փառաւորութի,
անհեղ

ահեղահարաշ վայելչութիւն, անխոնար
 հելի ծայրութիւնս Մոմատչելի հեռա
 ճոր, և անընդմիջելի մերձաճորս Վամբ
 կայուն, հրաման կենդանի: Հառաջ
 քան զհիմն յաճիտեանց՝ անտարբա-
 վիակ էութեց, ստեղծականացս կար-
 դաց հաստիչ ժամանակաց. և որ՝ ի
 ժամանակի են կերպրաճորեալք՝ յար-
 մարապէս յօրինիչ, ստեղծիչ բնաճից
 տեսականաց և աներևութից. երկնից
 երկնայնովք, և երկրիս երկրայնովքս,
 զգալեաց և իմանալեաց, մարմնոց, և
 անմարմնոց, ան և տէր հանուրց՝ ու-
 նող անի, և ամենակալ, և ամենացալթ:

Դաճանեմ և հաճատամ զսուրբ եր-
 բորդութիւնն, զի և ողորմած է և
 բարի, սցսպէս. ամենախնամ, և միշտ
 բարի՝ և անփոփոխ բարի, Մոսասանե-
 լի ուղղութիւն, անհամեմատ քաղց-
 րութիւն, անխառն կերպարան սիրոյ,
 բնաճին բարերար, համայն կենդանա-
 րար, բոլորից խաղաղարար, բարութի
 աննոճագիլի, ակնարկութիւն վրկչա-
 կան, երանութիւն ճշմարիտ, ակնկա-
 լու

լուծի հաւասարի, խոստումն անսարկի,
 աւանդ արդասաւոր. ստոյգ աւնախա.
 վերամբարձու թիւն անձեռնարկի լի.
 ամենահարուստ բարութիւն. ամենեւն
 ունայն ՚ի չարի, ողբմածութիւն ան-
 բաւի լի, գթածութիւն անչափելի, և
 մարդասիրութիւն փարելի. և անոխա
 կալ յամենայնի:

Ամենագութ հայրական անյի-
 շաչար համայնի. գորովադու թ ծայրա
 դոյն. և առ կեանս փոյթ. առ ողոր-
 մութիւնս սթափ, առ ձեռնկալութի
 պատրաստ. առ փրկութիւնն կազմ.
 առ առատութիւնն յորդ. առ յաճա-
 խութիւնն զեղուն, առ ստեղծութիւն
 լի, առ աննունագութիւնն փարթամ,
 առ երկայնմտութիւնն ձոխ, առ ան-
 հասութիւնն բարձրեալ. անքակուի
 և միով բնութիւն փառաւորեալ. Մի
 երրորդութիւն կատարեալ ՚ի յան-
 ձանց երկոյ. Մի հայր միայնոյ որդւոյ
 միական հոգւովն պատուեալ. Օրհ-
 նաձայն զոհարանութիւն անբնին ներ-
 բողիւ գովեալ, բարեբանութիւն ան-
 թարգ

Թարգմանեցիւ առնեալ զարուստ մե-
 ծու թիւ յաւելեալ: Այն ոչ թի-
 կարօտեալ ինչ մերոյս ձայնի սցսու մե-
 ծանայ: Ար մինչև ստեղծեալ էր նորա
 զամ, նախ քան զի ներն երկնի վառա-
 բանչօքն սնմահայ և երկրաստեղծս
 բանաւորօք, նա յինքեան յիւրմէ լը-
 բուէ փառաւորեալ էր. այլ զի զմերժ-
 եալս զիս՝ յարգեսցէ անձառ քաղց-
 բու թիւնն, ճաշակել զնա բանիս հա-
 դորդու թիւ. իսկ եղանակ խնամարկելոյ
 հաստողին՝ ՚ի վեր է քան զսահման
 կշռութեան հրեշտակաց և երկրականաց
 Այն եթէ բիւրս կրկնեսցի ոչ լինի չա-
 փեալ, քանզի անբախանգակելւոյն և
 բարեբարելն է անձառելի:

Արդ՝ եթէ որ ՚ի հերետիկոսացն և
 ՚ի հերձելոյն ՚ի ճշմարտութեն՝ հա-
 կածառական բանիւ յաւելնի կապտել
 զհայր յիւրմէ բանէն, թի էր երբեմն
 յորժամ և չիւր և անբանութեան բան-
 բասանօք պատուել վարկանի զվերհին
 մեծութիւն, և կամ ստրկութի տացէ
 բղխողն, ոչ բնաւ բարբար գոլով հո-
 գև

գև որ, որով այլ իմն գոյութիւնն օտար
 մուծանել և կամ ամբոխումն ինչ այ
 լայլական՝ յանարատ պատիւ մեծութե
 Սք Նըրորդութեանն, և կամ և՛ի
 յորդույ վարկանիցեն զբխումն, զայն
 սխիսն քարամբք պարսից՝ հաւատոյ
 բանից իբրև զդժնդակ դևս զխմամար
 տիկս գազանականս հերքեալ ՚ի միջոյ
 ՚ի քայ հալածեմք, եղեալ ՚ի նորոյս
 զնոյնս և ընդ անիծիւք արկանեմք. և
 վիակեմք ընդդէմ նոցա զլինացն մուտ
 եկեղեցականս դաւթիւ ՚Ասկ մեք զՍք
 Նըրորդութիւնն փառաւորելով ՚ի
 նոյն տէրութիւն միակցորդ հաւատա
 բութե՛ զու գաձայն սրբաբանութի օրհ
 նեալ և փառաւորեալ յերկնի և յեր
 կրի, ՚ի ժողովս անգրնկացն, և յազգս
 երկրածնացս բանականաց, յաւիտենս
 յաւիտենից. Ամէն:

Յուդա 4^{րդ} Տիօրէնու-լէ Տարտարէլոյ Բանին
Լստո-ձոյ՝ Կառնու-լի-ն:

Գարձեալ դաւանեմ՝ և հաւա-
տամ զմարդեղութիւնս այս-
պէս. մինն՝ ի Ալէյ Արրորդու
թէն յերջանկափառ համադօր ահաւո-
րութէն երկոյ անձնաւորութեցն, բանն
հօր՝ որդին միածին. ահաւոր անուն՝
համապատիւն կցորդութեց. Լնպա-
տումն ազգականութեց. անյաւելուածն
լրականութեց. ինքնիշխան հաճութե
և կամաւ հօր՝ և գործակցութե հողոյն
սրբութե, խոնարհեալ ի վերուստ
աստ՝ ի ստորինս, որ էրն խկզբանէ
անբաժ ի ներքնոցս. անկապուտ մնա-
լով փառայն աթոռոյ, և անկարօտ
գիմաց ճնօղին սիրոյ. Լէտեօք հրեշ-
տակապետին գաբրիէլի էջ յարգանս
սլէյ Աուսին Սարխամու, ի է ապրիլի,
ոչ նուագելով ի ծոցոյ հօր ըստ անայ
ին անպարագրելի բնութեն. Եւ ձգեալ
յինքն յարենէ ամենամարտի կուսին
որ ի զանկուածոցն աղամայ, ոչ զան-

մեզն որ 'ի դրախտին, այլ զմեզանչա-
կանն և զապրկանացուն էառ. և միա-
ցոյց ընդ Թեոթեոն իւրում. 'ի նոյն
քթթել ախան, անքննին և անճառելի
խառնմամբ և անշխոթ միաւորութիւն
եղև յերկուց կատարեալ բնութեց՝
յնձայնոց և 'ի մ'րդայնոց մի անճնաւո-
րութիւն' և միաւորութիւն կատա-
րեալ անշխոթ ելի, և անբաժանելի
բնութիւն, և կացեալ յարդանդ կուսա-
կան' ինն ամսեաց և և աւուրբ ժամա-
նակաւ ըստ օրինի անդրանկացն:

Օճաւ 'ի բէթղի հէմ հրէաստանի
'ի զյունիարի' անճառապէս և ան-
քննաբար, մի որդի հօրն միայնոյ՝ և
միածին անդրանիկ Թաւօր ախրածին
կուսին, ոչ փոխելով թանձր և օղա-
կան բնութիւն մարդկային՝ յանօդ և
պարզական բնութիւնն նոյ, զիւրն կո-
րուսանելով և ոչ պարզ և անմարմնա-
կան բնութիւնն նոյ՝ խառնելով ընդ
բնութիւն մարդոյն՝ վրիպեաց յիւր յա-
ւէտ պարզութիւն. այլ Թաւօրացաւ,
և մարդն Թաւօրացաւ, մի անձամբ և մի բը

հուլիսի անշիտի խառնամաք, ըստ
 որում հոգի և մարմին մարդկան, և
 որպէս հուր և երկաթ. թէպէտ և գե
 րազոյն քան զօրինակն իմանի ճշմար
 տութիւնն, որպէս ընդ արարելչ և Ք
 արարած գոլով համեմատութիւն. և
 միաւորել զմերս ընդ իւրում՝ ոչ զմար
 մին միացն, այլ և հոգի և միտք, և նմ
 որ ինչէ՝ ի մարդ ճշմարտապէս և ա
 ռանց մեղաց, անհատանելի եզանակաւ
 բնաւորապէս միութիւնք քան զքան
 Օ ի առանց սերման յանապական կու
 սէէր ծնունդն, և կատարումն անա
 պական, ընորում և հրահայելի նիւթք
 յորժամ ընդ հրոյ միանան՝ ժանկ ա
 պականութե թէ իցէ՝ ի նոսա՝ ծախի
 Լրդ ոչ ի հարկաւոր և ի կամաւոր
 կրիցն ասեմք գոլ անապական, այսինքն՝
 ի քաղձոյ՝ և ի ծարաւոյ, ի ննջելոյ՝ և
 վաստկելոյ, ի տրտմելոյ՝ և յարտասուել
 լոյ՝ որք ճշմարիտ՝ և ոչ առաջօր ցու
 ցան մեզ իմանալ զմարդեղութիւնը
 Լ և յականոյ և յանդուանելի կրիցն
 զանապականութիւն ունել խոստովա
 նիւք

նիսք, զի էր ինչ 'ի նմա նման մերումս,
 և էր՝ որ 'ի վեր քան զմերս, ըստ զրե
 ցելումն թէ մարդ է և ո՞ճանիցէ զնա
Դաւանեմ և հաւատամ որ զկու
 սու թ իւն ճնոյնն անարատ պահեց
 և 'ի յանդասնելի կրիցն մայրադարձեց
 և անասուհան արար զի զճնունդն օրհ
 նեացէ յանիծիցն, և զկուսու թ իւնն
 նախապատուէսցէ:

Դաւանեմ և հաւատամ և զու թ օր
 եաց թ լիատու թ իւնն, զի զուխան
 օր ընդ հարսն էր կատարեացէ. և մի զ
 ուսուսցէ զթ լիատու թ իւնն սրտի հո
 դեորայէս:

Դաւանեմ և հաւատամ և զգա
 լուստն 'ի տաճարն քառասնօրեայ
 ըստ օրինացն ընծայումն, զի զմարդ կայ
 ին բնու թ իւնն ինքեամբ ընծայեացէ
 հօր 'ի բարձունս:

Դաւատամ և զվսխուսան յեղիպ
 տոս, զի զվայրաքաղաքն կուսպաշ
 տու թ է դարձուսցէ յսծպաշտու թ ի,
 և զմեղ խրատեացէ յօժարաբար փախ
 զի ընդ նմա հալածանօր:

Ի աւատամ և զ շրջին յաշխարհի
 ամս չ, աղքատութիւն ծածկելով
 զԹու թիւնն, զի զմեզ ձօխացուցել
 բարձրաձուսցէ, յորժամ նորին ձանա
 սլարհին լինիմք հետև օղք:

Ի աւատամ և զգալուսան 'ի յորդա
 նան. 'ի լրումն երեսնից ամսցն 'ի
 նոյն օր՝ յորում ծնաւ յունվարի դ,
 յայանելով զվատս անու թե իւրոյ,
 մկրտելով 'ի Յովհաննէ, և զողւոյն ա
 ղաւ նակե ըս իջմամբ, և հօր վկայելով
 դաէ որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ
 զի զԹուրօն սրբեցէ, և զհնութիւն
 մեզսց մերոյ ընկզմեացէ 'ի նմա, և զհո
 գեորն տացէ մեզ մկրտութիւն:

Ի աւատամ և զտրահելն քառասնօր
 եայ աւուրբք երկրորդն աղամ
 վանն առաջնոյն աղամայ, և յաղթեաց
 իւրովք փորձուին յաղթողին մարդին:

Ի աւատամ և զյայանելն զծածուկ
 անու թեն իւրոյ զօրութիւն աշ
 խարհի, զգեան հալածելով, զհիւանդ
 սրն բժշկելով, զմեռեալսն յարուցա
 նելով, 'ի վերայ ծովուն որպէս ընդ
 ցա

ցամաքի գնալով . զքնութիւն արարածոց որպէս և կամէր փոփոխելով ըզջուրն 'ի գինի և զկաճն 'ի լոյս :

Եւ զլոյս անութիւնն իւրոյ զծածկեալն իբրև վարագուրան մարմնոյն՝ յայանեաց աշակերտացն իւրոց 'ի թափօրոկան լերինն նախ քան զյարուին, աէր զինքն ծանուցանելով կենդանեց և մեռելոց, իշխանարար կոչմամբն ըզմովսէս և զեղիսց :

Ի աճանեմ և հաճատամ և զգալուստըն յերուսապէմ կամանորարար 'ի չարչարանս, նստան 'ի վր իշոյ և աճանակի, օրինակ և կեղեցւոյ հրէից և հեթանոսաց :

Ի աճանեմ և հաճատամ գտալն ըզմարմինն իւր կերակուր կենաց, և զարիւնն իւր 'ի քաճութիւն մեղաց . զի որ առաջին պտղոյն ճաշակմամբն մահացաք, ճաշակելով զանձային մարմինն և զարիւնն՝ կենդանասցուք :

Ի աճատամ և զաղօթ ելն իմով բնութիւնս առ հայր վասն իմ, զի դարձուսցէ 'ի յառաջին փառսն, և տայէ
ևս

և սօրինակ աղօթեցոյ և մեզ 'ի փորձու
թի մերում :

Է աճատամ և զտրտմիչն և զարտաս-
ոճենն ու բախուէ պատճառին երկ
նաճորաց, զի բարձցէ զարտօսը յամ և
բեսաց ըստ եսացեսայ :

Է աճատամ և զերկնչիչն զի երկիւզն
մահու բարձցէ . հաճատամ և ըզ
քրանիչն՝ զի զքիրան յերեսաց ջրն
ջեսցէ :

Է աճատամ և զարբումն լեղւոյն զի
զգառն մեղաց ճաշակն՝ քաղցրա
յուսցէ :

Է աճատամ և զբեճեռիչն 'ի խաչին .
զի զմեզ արձակեսցէ 'ի կապանաց
մեղաց, և շնորհեսցէ փայտ կենաց՝ փո
խանակ փայտին մահու :

Է աճանեմ և հաճատամ զմեռանիչն
'ի վերայ խաչին իշխանաբար մահ-
կանացու մարդկային բնուիչս, և մնաց
կենդանի Իծային անմահ բնութիւնն,
ոչ ոմն մեռեալ և ոմն կենդանի ըստ
բաժանողացն, այլ մի և նոյն անձնաճո
րութիւնն և մի քրիստոսն շարշարիւր
և

և մեռանէր, մահկանացու մարմնովն՝
 որ ՚ի մէնջ, և կենդանի էր անմահ և
 կենդանաբար ամուսնութեն՝ որ ՚ի հօրէ.
 զինա ինքնէ չարչարեալ, և ոչ չար-
 չարեալ. զինոյն ինքն անչարչարելի և
 անմարմին բանն՝ ինկղ մարմին չարչա-
 րելի յանձն էառ, զի չարչարանօք իւ-
 բովք փրկեաց զմարդ իկք. և զի մահկա-
 նացու մարմննն՝ ոչ վնասեաց զանմահ
 ամուսնութին ըստ Սրբի Աթանասի, քան
 զի անախտ էր, այլ մնաց մանաւանդ և
 ինքն անախտ անմահին զօրութիւն. զի
 բանն անմարմին ընդ չարչարելի մարմ-
 նոյն անբաժանելի մնացեալ, և մարմնն
 ունելով ինքն անանբաժանելի զբանն
 ընջիչ տկարութե իւրոյ, ըստ Սրբոյն
 Աթանասի:

Սոստոյանիմ և հաճատամ անբա-
 ժանելի ամուսնութին և յետ մահուն
 ՚ի մարմնոյն և ՚ի մարդկի զէն հոգւոյն.
 և յորժամ ՚ի խաչին էր, և ՚ի գերեզ-
 մանին ամուսնեալ մարմնովն, և չէ սըմէ
 հօրէր ամուսնութեն և փառօք նորա ի էր
 և ըկինք և երկիր. որպէս ասաց հայր
 իմ

իմ ընդիս է և ոչ եթող զիս միայն.
քանզի ուր հայր է՝ անդ և որդի է, և
հոգին սուրբ, և ուր որդին է՝ անդ է
հայր և հոգի, և ուր հոգին սուրբ է
անդ է և հայր և որդի:

Վաճանեմ և հաճատամ զիջեալն
'ի գերեզման՝ մեռեալ մարմնով և
կենդանի անութիքն. և բանական հոգ
ւովն արար աճերուսն զժոխոց:

Վաճատամ և զյարութին 'ի մեռե
լոց, զի յարուցեալ 'ի մեռելոց յեր
րորդ աճուր՝ յարոց ընդ ինքեան 'ի
մեռելութէ մեղաց զհոգիս մարդկան
հաճատացելոց. և է մի յոյս յարուե
րսա նմանութե իւրում 'ի յերկրորդ
գալստեան իւրում:

Վաճատամ և զհամբարձումն, զի
յես քառասնօրեաց աճուրց վերա
ցաճ յերկինս, նովին մարմնովն յանդի
ման առաքելոցն, և նստաճ ընդ աջմէ
մեծութե հօր 'ի բարձունս 'ի գերու
նակ զահոյս նախնականին պարզուե:

Վաճատամ և զմիւսանգամ գալուս
տըն զի գալոց է մերով մարմնով
որով

որով համբարձա՞նք և փառք հօր, և
 ամ երկնային զօրք և ահա՛նոր մեծու
 թքն և սուկալի փառք: Այ՛ն ահագին
 զողմամբ զարհուրեցուցանէ զարարա-
 ծըս ամ ՚իդատեին զկենդանիս և զմեռ
 եալս, արդարադատ իրաճամբք. և հա
 տուցանէ իւրաքանչիւր ըստ գործոց
 իւրեանց յաճուրն մեծի, որ ինքն է
 սկիզբն և ինքն է կատարած. նոյն ամօրին
 և նոյն առ յաղայն. անպակաս բովան
 դակու թք թագաճորն ՚ի լոյս անմա
 տոյց:

Քառք՝ սատիւն և երկրպագութի՛ անլուելի գոհարանութի՛ ինքնաբուն գոյակ՝ հաստչին բնութեց՝ արարչին երևելեաց և աներևութից, յերիս անձինս բաժանել և ՚ի մի Մծութի՛ ՚ի մի Տէրութի՛ ՚ի մի Աստք և ՚ի մի Թագաւորութի սրբաբանեայ՝ անբաժանելի Արրորդուն՝ Հօր և Արդւոյ և Ամենասէր Հոգւոյն :

Ար զօրացուցեայ դմերս նո՛ւաւտութի բաջալերս արար ձեռնամխել յուսով՝ ՚ի յարդիւնաւոր՝ յազգագուա և ՚ի հանրաշահ գործս Տպագրութեան :

Արով սկսան ծաղիկք բանից Արբազանից Հարց մերոյ՝ ՚ի Բն Յն Ա՛նտարանաւն՝ գմեզ Օ՛նոզաց՝ վեր երևիլ յերկրի մերում՝ և ՚ի յաւաքինական գործս գմեզ ընգոստուցիչ՝ ախորժելի ձայն՝ սղջախոհայն մեր՝ բանական տատրտկաց՝ լսելի լինել ՚իներքին յունկա՝ ունողաց զականջ լսելոյ :

Ապի

Ողի է Վուսասփիւսն այն Սքան
 չելին Մատեան՝ Սրբոյ Հօրն մերոյ
 Երեսիսի Ենորհալոյ՝ Տեղերասը
 չակ Հայրապետի՝ Մոզհանրական սն
 ունեակ. որ յետ վից հարիւր քսան
 և մի ամ ընդ գրոճանաւ մնալոյն՝ Վու
 սատու Վամբարոյն այն միկ, հազիւ թէ
 ՚ի ձեռն սոյն ազգաշահ գործոյս՝ ՚ի լոյս
 ընծայեցաւ տպագրութիւն ըարձրացել
 ՚ի յաշտանակ:

Յորմէ իւրաքանչիւրոք հաւա
 տացեալ կարողանայ այսուհետե լու
 սաւորեալ սրագոյն բբօք՝ ներքին ա
 կան իւրոյ՝ համարձակագէս զօղս սրա
 տառեալ՝ վայելել ՚ի բարութիւն:

Եւ երկրորդ յետ նորին՝ Քաղցրա
 խորժս այս Օարմանալի Ողբագ
 րութի՝ Այելուէին Միւնեաց Տն Ստե
 փաննոսի՝ Աստագահ Մեարագորտին,
 համեղ ՚ի յընթերցումն՝ և պիտանի
 ՚ի մտառութի, փոքրիկ ըստ քանակու
 թեն՝ բոց արդեամբ հաւասար մեծա
 գունից սկայածե մատենից, զմանանիոյ
 սերմանն՝ զտիրական առակ՝ ճշմարտա
 պէս

պէս և իրականաբար յինքեան տանող
որ շորս հարիւր իննսուն և մի ամ համ
բեր մեծաւ երկոյն մառ թի՛ք՝ այցելուե
ան ստրասելով, անկեալ ՚ի խորշս գըր
քատանց:

Իսկ նարդենիս՝ զօրայուցմամբ
Տն՝ անդառնալի բարեխօսութի Սէյ
Հօրն մերոց Գրիգորի Լուսաւորչի,
և յատկական շնորհիւ՝ անբիծ և անա
բաա Սօրն հանուրց հայաստանեայց՝
Միաճնաէջ Գահոյն՝ տպմամբ ՚ի լոյս
ընծայեցաւ, առ հայասեռ Լուսաւոր
չաղաւան պատուական զաւակունսղ
նոյն Քնասահման Սօր ողջունիւ՝ օրհ
նութիւն և մայրական գորովալիւր սիրով
նորիրեցաւ, և աւէտատու բնաւից բա
րեսիրացդ՝ ՚ի ծագս տիեզերաց՝ թե
թե ընթացիւք առաքեցաւ, թէ՛ տաց
զձեզ անունանիս՝ ՚ի սպարճանս ի ամ
ազգս երկլի, ՚ի ժամանակի յորժամ
ընկալայց զձեզ և բարի արարից ձեզ,
բառ մարգարէ ին սօվածիայ:

Աւտի՛ հարազատ օրգի.քդ Սէյ Գահ
ոյն Միաճնաիջի՛ այժմ՝ սիրով մե
ծաւ

ճա՛ւ ընդգրկեալ վայելիցէք 'ի յամե-
 նախորժ ճաշակս քաղցրութե՛ր բունից՝
 սոցն Երջանկացս . և ստասեալ յու-
 սով քաղցրացարուք 'ի յաղօթս, սակս
 Լղբաօղուտ կենաց՝ Պանծայրուցչին
 ձեր՝ Տէ՛ն Յովսէփայ Լճաբան Վարդա-
 պետին՝ և Լուսբելաշա՛ւիղ Արբազան
 Լըճի Եպիսկոպոսին՝ Ռուսաց երկրի՝
 ամենայն ազգիս Հայոց՝ Քնափոխան
 Լուսջնորդին . յոյր ձեռն վայելիցիք
 և վայելելոց էք զբազմազան բարութիս :

Ար 'ի յօգուտ Լուսանորջաղա-
 ճան ազգին իւրոյ՝ զանտանելի պարտս
 Տպարանին՝ յուսով Բարեսիրացդ՝
 ըստանձնեալ՝ 'ի Սանկտ Պետրբուրդ
 Մայրաքաղաքէն զՏպարանն 'ինորն
 Ետիջեան փոխաբերեալ՝ զհաստա-
 տութիեա 'ի Երրակառոցց Աբխազ
 Վանքն Երկնահանգէտ :

Արոյ զհաստատութիւն՝ անդրդոճե-
 լի արասցէ ար յաճիտննս յաճիտենից :

Ի վախճան բանիս՝ յիշեօջիք 'ի քն՝
 զ'ի փօթիշան բնակեալ զբօսցի
 հան

Հանգուցեալ Մանուկն, զկենսակիցն
 նորա Օանազանն, զհանգուցեալ որ-
 դին՝ Զօհանն, զգոււարն Հախիսիմէն,
 զյօհանի կենսակից Հախիսիմէն, ըզ-
 գոււարն նոցա՝ Մարիամն, զայնն նո-
 լին՝ Մաւիթն, և զՄատաթեայն պօ-
 գոսեան, որք սիրահար ըզձիւ՝ մասնակ-
 ցեցան յազատութի սրբաուցն տալ-
 բանին, որոց զտուրս ընկալցի աէր ի
 հաճոյս իր, և մարձտարեսցէ կենդան
 և այն և ննջեցերոցն:

Յիշե՞ցիք նաև զհօթինու օրհնեալ
 ժողովուրդսն, որք այժմ՝ ի փօթի
 շան ընակին, զպարոն Զարուժին ա-
 զարարեան, զպարոն Մակիման ենդի-
 բարեան, զպանիւ պարոն Զօհանն ա-
 բանեան, զմահտեսի Մէհաիքն սօղոմօն
 եան, զպարոն Միրզայն թէվուկեան,
 և զպարոն Զովհաննէսն յարուժիւնի
 որդի, որք յառկապէս մասն հառարակ
 ննջեցերոցն և կենդանեացն հօթունց
 ւոյ՝ օգնուի արարին պարտուցն տալ-
 բանին, որոց աէր օգնեսցէ:

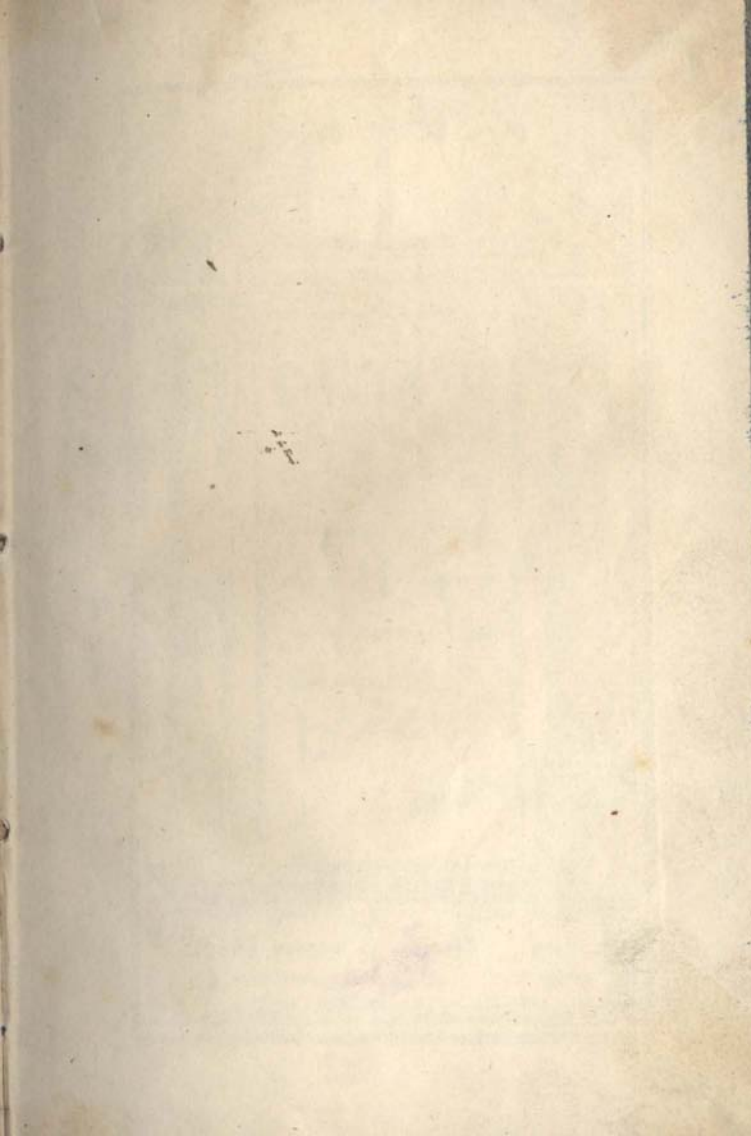
Վոյնով յիշեսցիք և զգզանչեցիք ՚ի փո
 թիշան բնակել զսպարոն Վարդարն
 բաղասատարեան, որ յիշատակ ինքեան,
 և կենակցին իւրոյ Աղիսաբէթին, և
 հանգուցեալ ծնողայն՝ Պաղասատարին
 և Մնային՝ ը իւր բարեարտուն՝ առա
 տատանդ օգնեաց տպրան ի պարտույնս
Յիշեսցիք ևս՝ զփոթիշանցի պարոն
 Պասպարն արքահամեան, զսպարոն
 Տոնիկն յովհաննիսեան, զթօխաթցի
 մհաթի գրիգորի որդի պարոն Վաշխին,
 և զպարոն Վալասանն գրիգորեան, որ
 ՚ի կողմանէ հանգուցեալ հօրաքեան
 իւրոյ Հովսիսիակին՝ օգնեաց, որոց ըզ
 տուրս և գնուէրս՝ նոր յն ՚ի փառս
 իւր վերընկալցի, զփոխարէնն հազարա
 պատիկ հատուսցէ, զանուանս իւր
 եանց ՚ի դպրութե կենաց գրեացէ. և
 զյիշատակս իւրեանց՝ անջնջելիս ա
 րասցէ:

Եւ գուք՝ որք յիշեքդ, յիշեալ
 լիջլեք ՚ի քէ յայ մերմէ. ամէն:

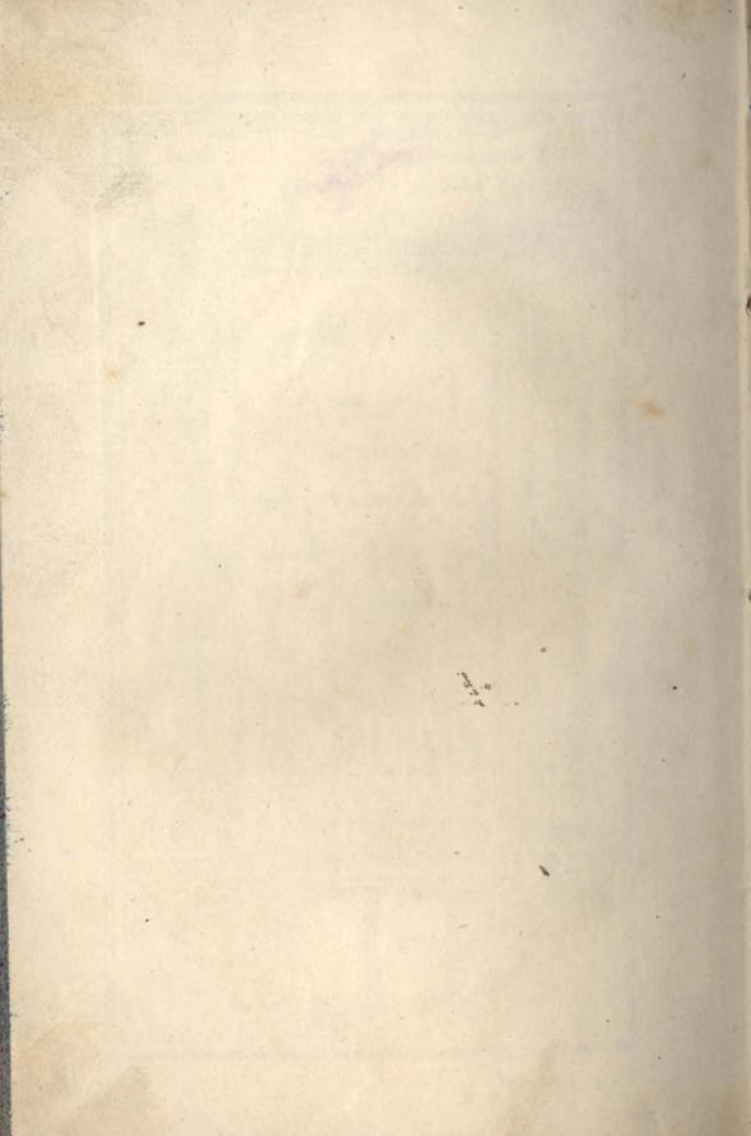

Այս գրքի մասին խոսելու համար

Այս հաճատոյ՝ դքեզ դաճա նիւք.
 քոյ անարատ՝ խոստովա նիւք.
 Քանի՛ պատիւ՝ հայաստան եպոյց.
 իջմանք լանին՝ առնել քեզ այց.
 Եւս պարգև մե՛ծ՝ և գերա զանց.
 որով գաարք՝ մեք գերա զանց.
 Ճարտարագետ՝ քո նք գրի գոր.
 այն որ եմուտ՝ վիրապն՝ ի խոր.
 Գեր քան զ՝սոցեան՝ կերտել տապան.
 առ քեզ զիմեմք՝ մեք անխա վան.
 Եւ՛ քան տաճարն՝ խորայէլ եան.
 պարգև եյար՝ սոցինս հայկ եան.
 Փայլին հանգոյն՝ արեգա կան.
 ճիրք որ ՚ի քեզ՝ համբարեալք կան.
 Վաս հաստատուն՝ անյաղթ տե րամբ.
 զշխոյ հանուրց՝ առատ ձե ուամբ.
 Իսկ որք ՚ի քէն՝ մերժեալ հեր ձին.
 դրանց դժոխոց՝ յաճէտ մեր ձին.
 Այ՛ ծաղիկ՝ գարնան գու շակ.
 առ մեզ անուն՝ քս անու շակ.
 Իհնականին՝ կրբես զա նուն.
 գրացեն նորին՝ որք են գի տուն.
 Ա. Ե. Խ. Ղ. Լ. Ն.

20

ԳԵՐԵԸ ԵՆԲԱՐԿՆԵԼ Ե՛ ԿԻՆՈՎԱԿԱՆԻՄ

13/51 - - 42 Բ.

